

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Decembrie 2021 (Anul XIII) Nr. 154 (12/2021)

BOEM@

Decembrie 2021 (Anul XIII) Nr. 12 (154) - 42 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

12 / 2021

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactori: Denisa Lepădatu, Tănase Dănăilă, Mihaela Avram, A.G. Secară, Grigore Grigore, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Ioan Gheorghită (Tulcea), Carmen Racoviță (București), Lidia Grosu (Chișinău), Silvia Curteanu (Iași), Melania Cuc (Bistrița), Dumitru Anghel (Brăila), Petru Jipa (Germania)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: 0726 337376, 0740 596225

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

- În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Issabela Cotelin (p.5), Lucian Adulmeanu (p.6), Mihaela Avram (p.7), Ana Mirabela Diacu (p.9), Dorian Marcoci (p.20), Răzvan Fugaciu (p.24), Lidia Popa (p.26), Ioan Romeo Roșianu (p.27), Ion Cuzuioac (Rep. Moldova) (p.33), Elisabeta Furtună (p.34), Theodora Cristina Jirlăianu (p.35)

Proză: Petre Rău: Jocurile (fragment de roman) (p.14), Lucian Adulmeanu: Laus anamnesis / Faldul lucrurilor (p.21) / Alania / Țuricheni (p.22), Eugen Oniscu: Inima străinului (fragment) (p.28), Victor Baumann: O legendă ca prolog (p.36)

Cronică de carte: Melania Cuc: Dragoste și globalizare, pagini de roman contemporan (p.3), Adi G. Secară: O invitație la o "altă matematică" (p.8), Anghi Melania Cristea: Orașul cu castani al poeziei (p.25), Cristina Roșu: Stay human and alive (p.30)

Note de lectură: Petre Rău: Max Blecher sau mai aproape de neant (p.10), Iuliu Marius Morariu: Un roman despre viitorul ecologic al Terrei (p.13), Constantin Marin: Gândind... lecturând *Mărturii Maramureșene*, nr. 8-9, 2021 (p.16), Ștefan Andronache: Petre Rău și neostoitele sale izvoare (p.17)

Umor: Nicolae Mătcaș: Catrene coraligene (p.38)

Aforisme: Mihaela Avram: Despre și... prin viață (p.19)

Anunț: Redacția: Festivalul Internațional de Poezie și Epigramă "Romeo și Julieta la Mizil", ed. a XV-a (p.31-32)

Colinde: Elena-Liliana Fluture: Colinde și obiceiuri de Crăciun (p.39-40)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.41)

Grafică:

Coperta I: Xie Chuyu – *Impressioni*

Coperta IV: Leonor Fini – *Bohemians*

Interior: Grafică de Constanța Abălașei-Donoșă

www.boema.inforapart.ro

Melania CUC

**Dragoste și globalizare,
pagini de roman contemporan**

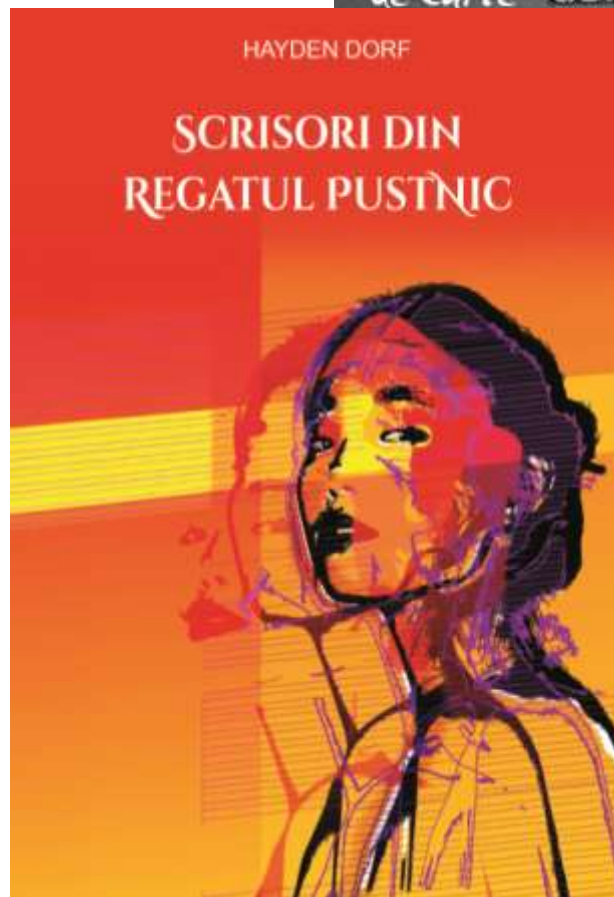
**[Scrisori din Regatul Pustnic, de Hayden Dorf,
Editura Charmides, Bistrița 2020]**

Scriitorul Ioan Cioba, cunoscut în lumea literară drept un poet cu vocație și care a scos pe rafturile librăriilor cu precădere cărți de poeme, bine primite de critica literară, ne surprinde cu cea mai recentă apariție editorială, romanul *Scrisori din Regatul Pustnic*, și pe care îl semnează cu pseudonimul Hayden Dorf. De fapt, cartea recent apărută este doar semnalul, prima parte dintr-o trilogie ambițioasă ca tematică, stil și gen de proză, un demers creativ modernist și cu alonjă în spațiul unei lumi pentru care globalizarea nu mai este demult doar o noțiune abstractă. Cartea se bucură deja de aprecierea criticilor de profesie și de numeroși cititori autohtoni, dar și de alții de pe alte meleaguri, romanul în speță fiind deja tradus în câteva limbi de largă circulație și distribuit prin platforme comerciale internaționale binecunoscute.

Scrisă în mai multe chei, cartea îmbină genul romanului de aventuri cu misterul Orientului Îndepărtat, cu decupaje ilustrative potrivite unui album de călătorii, dar și cu pigmentări lirice, romantism și cu conflicte politice la nivel înalt. Incitant ca abordare și demers literar, romanul etalează personaje decupate din actualitatea geopolitică imediată, face un puzzle globalist clar, un fel de junglă urbană prin care autorul se mișcă lejer. El este Cetățeanul planetar, omul modern, cel care trăiește o poveste de dragoste aparent imposibilă, deși personajul Alfa își are sorgintea pe alte meleaguri.

Zarurile sorții și evadarea din spațiul-închisoare a totalitarismului sunt punctul din care debutează romanul. Acțiunea se derulează într-o zonă a nimănui, spațiul de frontieră dintre două lumi antagonice. Germeii conflagrației militare și ideologice sunt viabili. Frica face legea în Nord, în timp ce în Sud viața cotidiană are culoare și relațiile interumane se leagă după legile Libertății, legile noi. Piese de rezistență ale romanului, ineditul situațiilor create cu talent, curajul eroilor din prim-plan și diplomația internațională care intervine și în plan personal, toate sunt motive bune pentru cititor să se lase sedus de lectură. Dincolo de toate acestea, construcția literară a cărții în sine beneficiază de pârgii solide și inedite, interferența de genuri literare pe aceeași pagină, de exemplu, ajută la menținerea unui ton alert, ce ne duce cu gândul (și) la un roman polițist. Plonjăm în centrul unui conflict global.

Plasată în unul dintre cele mai fierbinți și delicate puncte al unui foarte posibil conflict militar, acțiunea cărții îmbină istoria actuală cu ficțiunea. Este o poveste ce merită a fi ecranizată, imaginile și tonul discursului construind ca într-un cub rubik, cu inteligență și un dram de noroc, fațeta unei lumi ce se naște, crește și evoluează sub ochii noștri. Binele învinge răul! Nimic nou și... totuși. În cartea de față, partea întunecată a poveștii este recon-

stituită din știri de presă, din mărturisirile celor care au evadat din Regatul Pustnic, din evenimente specifice unui regim totalitar cu legi și cutume cunoscute în lume. Tocmai curajul autorului, modul prin care nu literaturizează un moment istoric, ci face Istorie, plasând acțiunea cărții între două falii beligerante de grad zero, asumarea riscului face din cartea de față o Carte interesantă.

Totul începe într-un punct limită, la frontiera dintre Coreea de Sud și Coreea de Nord. Loc periculos ca un tăiș de sabie și de unde câțiva membri ai grupului internațional, participanți la un eveniment social obișnuit în zilele noastre, sunt atacați și răpiți de către militarii din Regatul Pustnic. Momentul exploziei, diversiunea și, apoi, transferul prizonierilor răniți peste linia de demarcație și cantonarea lor într-un spital militar sunt descrise în cascadă, cititorul intuind un punct culminant. Dincolo de tonul frust, aproape jurnalistic, modern, se grefează paralelismul real-imaginar și așa apare o poveste de iubire aproape imposibilă. Scena pe care evoluează protagoniștii este un salon-închisoare, o cameră din spitalul în care este izolat cetățeanul american Alex Robinson și paznicul lui, misterioasa infirmieră, o roțiță din angrenajul sistemului de opresiune din Regatul Pustnic.

Prizonierii răniți vor fi folosiți mai târziu ca monedă de schimb. În răstimp, oamenii dictatorului umblă ca pe coji de ouă, mimând o eventuală schimbare în bine, se arată dispuși să negocieze cu lumea liberă, mai ales că își doresc să participe, în perioada imediat următoare, la Jocurile Olimpice de Iarnă de la PyeongChang, în Coreea de Sud. Prizonierilor li se oferă ocazia să comunice cu rudele de

acasă și astfel, folosind stilul epistolar, autorul ne dă informații din lagărul unei lumi închise, totalitare. El se folosește de talentul literar al lui Alex Robinson, care nu poate decât să își dicteze scrisorile către familie. Infirmiera omniprezentă îi scrie mesajele, apoi acestea sunt cenzurate, adaptate, preschimbate în adevărate mostre de publicitate, menite să distorsioneze imaginea proastă pe care o are în lume Coreea de Nord.

Scrisorile din spital sunt publicate în ziare de mare circulație de la Seoul, dovadă a libertății pe care o mimează regimul Dictatorului. Din celălalt capăt de lume, părinții lui Alex Robinson află astfel despre soarta fiului lor, prizonier. Conștientizează că scrisorile ar putea fi măsluite de propagandiștii Regatului Pustnic, citesc printre rânduri. Stau cu sufletul la gură în așteptarea deznodământului. Lumea întreagă se întreabă: Ce se va întâmpla cu prizonierii?

Dincolo de frontiera cea mai păzită din lume, într-un lagăr ce nu mai are nevoie de descriere, viața își urmează cursul chiar și așa, în condiții de criză. Criza ostaticilor. Hyo-Ri, fata-paznic și infirmieră a răniților, este eșantionul perfect al cetățeanului născut și crescut într-o țară izolată ideologic și economic de restul lumii. Ea nu deține informația la prima mână și nici nu are termeni de comparație cu alte sisteme de guvernare din lume. Viața ei se derulează ca la indigo, în detașamentele de muncă, alături de toți concetățenii ei, inși care muncesc, nu gândesc, trăiesc din rutină. Hyo-Ri are ocazia de a-i trata medical pe cei trei străini răniți în urma straniei explozii, al cărei suflu se zice că i-ar fi azvârlit peste linia de demarcație. Misiunea profesională se transformă în șansa de a cunoaște un eșantion din lumea liberă, dar și dragostea. Tânăra devotată luptei pe care conducătorul poporului ei o duce fără milă cunoaște acum o tipologie nouă de oameni, oamenii liberi. Între ea și americanul Alex se înfiripă o poveste de dragoste. Mai întâi, prin gesturi simple, profesionale. Spiritul uman nu știe de reguli politice, de tratate militare. Iubirea lor se construiește precum o casă, cu răbdare și gesturi firave. Relevantă în acest sens mi s-a părut a fi scena în care Alex, americanul rănit și cu ochii legați, primește îngrijirile infirmierei. Fata îi spală trupul cu detașare profesională dar, dincolo de mișcările mecanice și de dialogul purtat de nevoie, se simte emoția cum escaladează și cititorul se lasă sedus de începutul unei reale povești de dragoste.

Vijay, indianul, și el turist împins de destin să fie personaj de carte, dar mai ales să fie martor al întâmplărilor din spitalul-penitenciar, are rol secund aparent, dar prin ochii, mintea și jocul său, așa ca pe o tablă de șah, sunt brodate poveștile. Odată ce va fi eliberat din acel prizonierat din țara-nimănu, devine principalul vector de informare reală a opiniei publice mondiale. Prin interviul pe care îl acordă unei ziariste ce reprezintă cel mai titrat ziar din vestul democratic, Vijay denunță o lume mai puțin cunoscută de cetățeanul liber. Vijay Kumar și Alex Robinson, un binom literar care creează suspans chiar de la prima filă a cărții. Există misterul, exotismul locului și pericolul ce persistă ca o sabie a lui Damocles. Cu parcimonie, dar foarte sigur pe memoria personală, Vijay va detalia lucrurile, le va da nuanțe, va pune umbre și penumbre evenimentelor aparent insignifiante care le-a

marcat lor, prizonierilor, perioada în care au fost sechestrați. El este cel care deconspiră informațiile pe care americanul Alex le oferă prin scrisorile sale, acele mesaje cifrate metaforic.

În planul al doilea, pe fundal, sau mai bine zis în contrapondere cu evenimnetele create sub umbrela exploziei din zona DMZ, punct de frontieră între lumea liberă și regatul singuratic, așa cum mai spunem, calendarul viitoarei Olimpiade de Iarnă provoacă frisoane întregului aparat propagandistic al conducătorului sigur pe sine. Sunt puse în mișcare strategii de spionaj și contraspionaj pe toate direcțiile cu specializări în tehnica informațională, aceasta devenind o armă sofisticată și periculoasă, dar pe care aparatul liderului suprem nu se sfiește să o folosească fără scrupule. Dacă Coreea de Nord constituie pentru noi toți un mister și fiecare, după experiența personală și informația accesată, ne imaginăm scenarii dintre cele mai diverse, cartea de față vine și pune punctul pe i, ne arată că în actualitate nimic din ce îi este dat să traverseze unei nații nu mai este tabu. A scrie despre Orientul Îndepărtat în general este un act de curaj și e nevoie de multă muncă de documentare pentru scriitorul care se respectă. De aceea, cu atât mai de apreciat este gestul de creație al autorului cărții de care vorbim. Ioan Cioba, alias Hayden Dorf, se implică cu talent nativ și simț de observație dobândit prin documentare masivă, într-un conflict socio-politic care ține de mulți ani paginile ziarelor de pretutindeni. Felul în care prinde firele narațiunii, cum împletește sentimentul uman cu interesele politice și chiar cu cele militare globale, face din paginile cărții sale un documentar la zi pe care îl citim și, astfel, descoperim nișe inedite de comunicare între oameni din țări și sisteme politice diferite.

Întâlnirile la nivel înalt, oamenii de stat din lumea liberă, toți încearcă să afle locul și să descifreze situația în care se află prizonierul american, pe care nord coreenii îl folosesc în favoarea lor. Scrisorile, laitmotivul cărții, așa măsluite de propagandiștii verși, repară imaginea deplorabilă a țării, o țară închisă ca o colivie, după cum remarcă autorul. O lume normală, organizată pe principii civilizate și o alta, despre care până și părinții prizonierului american nu reușesc să afle mare lucru. Obiceiuri, cutume, de care Vestul lumii nu mai are habar sunt păstrate ca într-un creuzet uitat în Orientul Îndepărtat și ne sunt relevate prin relația nepoată-bunic a uneia dintre eroinele romanului. Sunt sentimente ancestrale, umane, de familie, păstrate printr-un joc sinistru al sorții, Coreea de Nord autoizolându-se complet de restul lumii civilizate.

Dar, odată creat cadru firesc evoluției umane, cetățenii îndoctrinați, oamenii comunică printr-un cod care depășește interesele de grup și interesele impuse de mai marii puterii. Cum mai spuneam, autorul are meritul de-a face radiografia acestei lumi cu eleganță, pragmatism și har epic, dar fără să facă rabat de la prima sa dragoste Poezia. Mesajul umanitar se transmite prin metaforă, codat și umanizea-

(continuare în pag. 5)

ză galeria de inși milităroși, contingentele în uniforme, care au fost programați să răspundă doar comenzilor comandantului suprem. Soldatul supus regimului și credincios patriei sale, infirmiera de care s-a îndrăgostit americanul, este doar o *vrabie* născută într-o colivie, nu știe gustul libertății de mișcare, a libertății de comunicare, a spiritului. Oare iubirea ei se va dovedi mai puternică decât mecanismul care a spălat creierul cârtorva generații de coreeni aflați în zodia dictaturii? Întrebarea revine și autorul are curajul de-a pune degetul pe rană, de a investiga dincolo de literatura uzuală a propagandei asidue.

Ella Madison, un alt personaj, care apare chiar în prima pagină a cărții, jurnalista ce scotocește în memoria lui Vijay Kumar, are un rol de catalizator și învață lecția negocierii cu cel pe care îl interviează. Povestea în sine prinde contur, se remarcă imaginile care nu se suprapun prin timpuri prezent-trecut fără rost. Totul se cristalizează, se conturează o situație la limită. Ideile inedite și concepția narațiunii dau consistență acestui puzzle care este cartea. Iar Hyo Ri, fata infirmieră cu mască din piele de căprioară, reprezintă Coreea de Nord însăși, o țară cu fața ciuruită de molimă și care se afișează în lume doar cu masca pusă pe figură. Deși aici masca este o recuzită, ea constituie un mod, un stil de comunicare literară.

Hayden Dorf ne surprinde plăcut cu aplecarea sa spre poezie, dar și spre jocul de societate, folosind schema șaradei în dialogul dintre Vijay, indianul-povestitor, și Ella, jurnalista ambițioasă și sofisticată. Spre încântarea celor care îl cunosc personal pe autor, Alex Robinson, eroul central, deține multe dintre calitățile și defectele autorului însuși, ceea ce face ca personajul să devină ca și real, autorul parcă trecând el prin toate aventurile cu care ne fascinează de-a dreptul.

Revenind la carte, vinovăția presupusă devine armă letală. Serviciile de supraveghere lucrează. În cele din urmă.

Planul acțiunii se mută din infirmeria spitalului din imediata zonă de conflict, de la frontieră, în incinta uneia dintre reședintele somptuoase ale liderului suprem. Ne apropiem de o zonă fierbinte și, noi, cititorii, ne dorim să aflăm cât mai multe detalii din această bulă încremenită, aparent, în timp și cutume. Autorul trasează jaloane literare care ne incită să citim mai departe, pătrundem astfel într-o lume ciudată și apreciem din nou tenacitatea naratorului, care parcă are imunitate diplomatică, disecă planuri, idei și ne *plimbă* prin locuri în care, ca cetățeni ai planetei libere, probabil nu vom ajunge vreodată. Sau... poate că vom ajunge, și... vom vedea, ca turiști, doar ceea ce ne va arăta ghidul, adică, *marile realizări* ale unui popor unit sub conducerea celui mai iubit dintre ei. *Un popor fericit! O țară reunită!* Acestea sunt sloganurile pe care poporul Regatului Pustnic le repetă ca într-o transă indusă de opium.

Istoria se face sub ochii noștri. Romanul de față, primul din trilogia pe care o așteptăm cu interes și dorința de-a descoperi partea nevăzută a contemporaneității noastre și prin demers literar, romanul acesta este o călătorie prin chiar memoria atât de fragilă a umanității.

Issabela COTELIN

La piață

- Vă rog, mai aveți ceva emoții prin galantare?

Vânzătorul m-a privit
Ca picată din lună
Sau ca plină de pete solare.

- Doar ce se vede, doamnă, e la vânzare.
Avem furie oarbă, mahnire, frică, dezgust,
resentimente și remușcare
și multă, multă frustrare.
Apoi, după gust,
pragmatism serios, la bucată,
stoicism cu paharul,
îndoieli și greșeli,
se dau bine, cu carul,
spirit practic avem, la găleată.

- Dar acolo jos, în colțul din stânga,
ce strălucește?

- E o relicvă, doamnă,
e ochiul mort al unui ultim pește
despre care strămoșii credeau că-i de aur
și că-mplinea trei dorințe,
toți voiau să devină
demon, zmeu și balaur,
până când i-au luat, pe lângă viață,
și orice vis al oricui de pe piață.

- Totuși, puțină tandrețe,
dorință, uimire, plăcere, surpriză, extaz,
o lacrimă întâmplătoare
de fericire pe un singur obraz,
un strop rătăcit de afecțiune?

- Afecțiuni avem destule, nenumărate,
iată un glosar medical,
sunt după alfabet, vertical,
în caz că ați uitat denumirea la toate.

- Dar un fior, cât de mic, un fior,
vine toamna, unde-i fiorul de dor?

- Emoții din astea nu mai sunt, doamnă,
cred c-am fost clar,
de veacuri sunt expirate,
din anotimpuri antice și necontrolate.

Lucian ADULMEANU**Contrabandă**

A îndeplinit o simplă formalitate și-a trăit tinerețea
 inconștient a cerut prețul cel mai mic lumii a iertat-o
 pentru toate geamurile deschise
 în săli lungi de așteptare
 fudul de urechi găsea în schimb firmituri de autocritică
 și bătea în anii goliți ca-n cazanul de aluminiu
 spoit să-i zărească toate găurile orbilor
 care l-au dus de
 mână în chip de maestru le-a mulțumit cu inima jertfită
 dar nu pe măsura auzului lor monstruos
 cuvintele grele
 care nășteau idei mărunte sufereau la fătăciune
 zile în șir
 apoi se ascundeau de el ca de un căpcăun
 lăsându-l fără
 voință când ieșea din letargie rupea de ici acolo câte
 un cuvânt ca niște vreascuri uscate
 din gardul viu la întâlniri
 festive își rodea unghiile până la sânge ajuns la masa
 de joc în marele salon crupierul estet poza marele
 refuz încins
 cu o bandulieră plină cu casete
 cu muzică de contrabandă.

Retractil

Cămăși de forță pentru vremuri sărite de pe fix
 cei câțiva profeți rămași cu jumătate de normă sunt
 atenți să nu mute vreun despot luminat noaptea
 ecuatorul să nu semene zorele sau mătrăgună la poli
 nu e nevoie să pui limba germană pe bigudiuri
 adunarea sub umbrelă dă cu deja - vu umorul
 cazon al romanilor împărății cizmuliță și manta
 Nero anagramat e fluture înainte să iasă din omidă
 pe acoperișul burat al unei case vechi mii de fluturi
 cu aripile prinse ca niște bancnote abia ieșite din
 presă copacii descântați de un midas sezonier devin
 aur verde un verde instabil cuantic cineva leit Caligula
 se uită la caii puși la probă
 în târgul din Prejmer sub pălăria
 lui verde cu boruri largi și șnur auriu o privire ambiguă
 la cal la buștean ai vrea - spui o glumă ieftină - să iei
 acasă vânzătoarea ungueroaică de pălării
 dar te mulțumești
 cu o pereche de adidași chinezești și
 Avesalomul lui Faulkner
 tradus de M. Ivănescu cu o hârtie bej
 vândut la vechituri
 cine dacă ar avea o vară de pierdut ar vrea să intre
 în cartea asta știind că va ieși mai miop
 cu jetul strecurat
 și cu mintea în stare să ia notițe
 de la păianjeni specialiști în
 filosofie analitică la Nădejdea TV un pastor
 le știa pe toate astea
 cu nemurirea dar strângea din dinți

ca un urolog cinic în visele
 lui cu coarda întinsă grădinărind
 ca în povestea lui Creangă sau
 într-un poem marca marcovici - marinescu.

Pastel

În ordinul celor cu înaltă stimă de sine
 după-amiezile de duminică ating randamentul
 maxim mărturie jurnalele celor care au lucrat gratis pe
 moșia timpului pasul de două ori în același loc
 rozastra ochiului retractilă până în straturile
 mișcătoare ale memoriei două-trei pietre ferme
 străduțele în pantă cu nume de artiști oarecare
 case vechi cu certificatele lor de naștere în ipsos
 sub cornișe nu mai compun nicio alchimie cu
 fosforul din găinațul porumbeilor rezemată de
 zid o bicicletă de damă cu sonerie în portbagaj
 o sacoșă din care ies câteva pensule năpărlite
 i-ar sta bine asfințitului un puști lingând la rotund
 înghețata sau o pală de vânt suflând bilete de
 troleibuz.

Punți

Prânz în picioare nu înseamnă că fac asceză
 cea care aducea cu o meg ryan limbută a
 încărunțit dar a rămas infailibilă ca o doctrină
 bizantină rezumată în motivul unei ii sau broboade
 asortate de sânzâiene târgului meu
 de munte i-a crescut
 un picior vechi de pod după ce a trecut puhoiul
 peste vale la anticariat compendiile broșate de
 psihanaliză miros a gaz lampant nu mă dau în
 vânt după prietenii cu scriitorii confirmați
 din oraș zidul lui publius aelius ne desparte
 o pată de cerneală seamănă cu un cortel
 doar cu câteva spițe rupte nu mă oprește nicio
 lehamite să nu fac inducții de la mine la rorschachul
 spiței umane prin termenul acesta târg mediu
 limba nu atinge performanța să definească într-un
 cuvânt clătitele cu flori de salcâm
 și generația mea ratată
 pentru că nu a descoperit la timp india crezând că e
 america o lege a firii ca la primă oră a profesorului
 de filologie maestrul de mecanică să intre și
 să le spună elevilor de punctualitate și prezență
 că doar nu sunteți filozofi e plină țara dintrăștia
 care n-au văzut în viața lor un pivot sau cap de
 planetară un profet care nu doarme străvede deja
 pe îngerul care bate cornul abundenței de căputa
 piciorului înainte să-l umple cu semințele noi ale
 lucrurilor mi-a plăcut frază
 din blândețea nopții cu vinul
 care dădea iluzia că bărbații cărunți ar fi lipit lumea la
 loc rămân în faza estetică îmi frâng mâinile că nu-mi
 ies asemenea fraze ani de zile n-am știut ce să fac
 cu imaginea arcului încordat acum cu picioarele de
 pod ieșind din ape.

Mihaela AVRAM**SĂRUTUL LUMII**

Lumi despărțite de întrebări absurde
 Ce-n fiecare casă se nasc, trăiesc și mor
 La sărbătoarea caznei se-ngrămădesc în ciurde
 Purtând pe mii de fețe neliniști care dor.
 Născut din neam războinic, cu ochii de jărativ
 Și împăcat cu soarta, se naște-un vis astral
 Oricât ar fi de greu și ceasul de sălbatic,
 Pieri-va întrebarea în jocul ei teatral.
 Cuminte-n necuvinte și plin de omenie
 Se liniștește chipul. Desprins parcă-i din Carte.
 Și necăjită-mi pare secunda-n viclenie,
 Departe-aș vrea să fiu de ea, tot mai departe!

Să fugă orice gând de semnul întrebării
 Și orice îndoială să piară din privire.
 Sărutul lumii fie un gir adus schimbării,
 Când plata o va face întreaga omenire.

ULTIMA FRUNZĂ

Soare răstignit.
 Norii își îneacă vămile-n pustiu.
 Lacrimă după lacrimă
 ne doare plânsul frunzei rătăcită de ram.
 Grăbite păsări își caută drumul...
 Drumurile ploii duc spre nicăieri.
 În noi încă zace mirosul de pământ amestecat
 cu humă.
 Înfrigurarea ne cuprinde
 precum blestemul toamnei
 încătusate-n păcat.
 Ca o spovedanie în fața zorilor,
 simțim legănarea ultimei frunze
 în drumul ei spre pieire.
 Doar copacii se-nalță spre Cer a-mpăcare!

TREZIREA DIN ADÂNCURI

Auzi cum amintirile
 trosnesc de durere?
 Ce adâncuri te nasc
 fără să știi..!
 Ca o umbră ascuțită
 apari din dorul aprins
 și fumege ușor

printre orele frânte.
 Cuvinte frumoase-
 amăgitoare păsări fără aripi
 rămân lipite de pământ
 iar tu te pierzi
 gânditor printre ele,
 căutând adevăruri.
 Lacrimi însetate de-nstelări
 îți șterg și ultima speranță
 cu care timid, adormi.
 Omule, nu știi dacă și mâine,
 pasul te va arde,
 dar râzând sau plângând
 nu vrei să fii părtaș
 la propria trezire?

SPERANȚĂ

Se tânguie omenirea și grea e întristarea,
 Căzută-i este fruntea de vrajba neîndurării,
 Speranța-i e pierdută, la fel și așteptarea
 Zăpezile ucid cu zâmbetul chemării.
 O lacrimă uscată ascunde astăzi viața
 Și ochiul din țărână cu greu îl mai ridică
 Ar vrea un colț de pâine, să prindă dimineața
 În foamea trădării se-aruncă acum de frică.
 E gol, e rătăcire, e drum fără iertare
 Sub lampadare vechi, se isprăvește iarna.
 Plăți-vor vinovații ce prin a lor purtare
 Zidit-au fără știre suspinul și icoana!
 Se reazemă de zid tot visul ostenit
 Din crezul împietrit, speranțe noi tresalt
 Chiar de ți-e brațul căzut și obosit
 În mâine crede-acel cu gândul spre Înalt!

Haiku

Noapte de April -
 gândul căutând prin flori
 parfumul vieții

*

Raza de soare -
 lumina din clepsidră
 răsturnând timpul

*

Mov de liliac -
 zburând spre cerul senin,
 eșarfa mamei.

*

Ploaie de vară -
 jocul de-a v-ați ascunselea
 cu zâmbetul

*

Nuferi pe apă -
 legănarea bărcilor
 în miez de noapte.

*

Roua florilor -
 revărsată peste cer,
 oglinda serii.

Adi G. SECARĂ

O invitație la o „altă matematică”

Mereu surprinzătorul Petre Rău (care mai ieri publica un roman, **Alaltăieri** o antologie, lunar câte un număr din prestigioasa revistă „Boema”, încurcând, cu spor, elegant metafizic, „aritmicienii” din întreaga lume), se întoarce acum ludic și șugubăț la altă mare dragoste, Poezia. Și nu una facilă, ci la aceea... matematică sau a matematicilor, propovăduind religia și arta... științelor matematice, poate nu chiar de la „osul din Ishango”, dar de la numere naturale, întregi, reale ș.a. până la geometrii euclidiene și neeuclidiene, de la funcții matematico-metaforice (vii ca la Ricoeur, sic!) la ipoteze și conjecturi, de la axiome la teoreme, din cele mai vechi timpuri până astăzi, din India ori Egiptul antic până în Rusia lui Petru cel Mare...

Un univers, ba chiar un plurivers intersectând meta-versul, pentru care, evident, un om singur nu ar fi reușit să rezolve Marea Provocare, fiind invitat de la început un veșnic tânăr și fericit, Alecsandri, care să ne amintească: „Unde-î unul nu-î putere/ La nevoi și la durere./ Unde-s doi puterea crește/ Și dușmanul nu sporește...”.

Alecsandri este... primul deoarece unul dintre criteriile alcătuirii acestei antologii a fost și ordinea alfabetică a poezilor selectați, criteriul fiind respectat în toate cele patru părți ale cărții: POEME (despre matematică și matematicieni), POEME VESELE, POEME CU PROBLEME și EPIGRAME (despre matematică și matematicieni)... Dragostea pentru ordine a matematicilor și-a spus Cuvântul!

Așa că doar poate pe unii va surprinde prezența... erotismului în mijlocul diverselor calcule lirice, Liliya Gazizo și Nina Cassian fiind exemplare în acest sens, rezolvând sau încercând măcar exerciții de microcosmos ori macro: „Ești o complicată problemă de matematică./ Aș dori să te rezolv empiric./ Aleg formulele./ Schimb între ei/ Termenii cu factorii -./ Dar de-a lungul zilei se schimbă datele problemei./ Și răspunsul îmi scapă./ Iar noaptea din nou/ Sunt foarte aproape de rezolvare./ Însă spre dimineață tu te prefaci/ Într-o nouă problemă de matematică./ Și iar încep să te rezolv.” Liliya Gazizo, poeta, traducătoarea și eseista din Republica Tatarstan, Rusia, este în traducerea lui Valeriu Butulescu, iar Nina Cassian, tradusă din limba șpargă chiar de ea însăși: „Trei ore în cosmos, pe-orbita pasiunii!/ Vuia infinitul!/ Pământu-și găsisse iubita./ Materia-și găsisse iubitul.”

Pentru cine îl cunoaște, cât de puțin, pe Petrică Rău, surpriza nu ar fi chiar atât de mare: trecerea în re-

Petre RĂU

MATEMATICA ÎN OCHII POETILOR

vistă a cărților domniei sale te lămurește degrabă că viața sa este împărțită între farmecele deloc discrete ale literaturii și științelor matematice (inclusiv informatica; bref, a fost și este și un analist și un filosof al Limbajelor)! Un capitol dintr-o carte, altă carte, la care lucrează chiar acum, dedicată fascinantului Ion Barbu, se intitulează „Farmecul intersecției dintre matematică și poezie”... La urma urmelor este vorba pur și simplu despre Frumusețe (chiar dacă la propriu, cuvântul apare o singură dată, într-un poem de Nicolae Vălăreanu Sârbu: „Unghiuri obtuze ca și oamenii/ se precipită în triumfiuri oarecare./ Înțelegerea depășește orice înțelegere./ frumusețea se îmbină cu precizia liniilor./ întregul format în care se confruntă gândirea/ capătă elasticitate./ numai rezultatul final se lasă căutat/ până la epuizarea posibilităților logice.”), în ceea ce privește „Frumosul” (categorie estetică, dar nu numai) situația fiind mai generoasă (apare, în diverse ipostaze, de nouă ori), semnificativ fiind chiar un poem al lui Petre Rău: *Lumea sub unu (teorema 1)*, din volumul „Îndrăgostirea de zmeu”, 2015: „Vine o zi când îți zici că poate dincolo/ o fi mai frumos/ mi-am și zis de altfel/ sublim/ o împovărată de vreme/ din care cauză port/ în mine încărcătura mea de dezastre/ ca pe o bombă cu ceas// așadar știam bine că fiecare om ține locul/ unui coeficient subunitar/ fiecare un altul/ căci toți avem originea în mica nimicnicie/ a cifrelor/ și nebunia noastră estetică a început tot/ de la cifre/ adică de la îndrăgostire/ criteriul e de neînvin/ pentru că omul l-a născocit/ și de atunci numai lui de folos îi este/ și de atunci omul divizează la

(continuare în pag. 9)

*infini infinitul/ învățând singur să nu se mai comporte/
ca singurul deținător de viață// veniți și învățați veniți să
supraviețuiți până ce/ lucrurile nu se vor tulbura complet/
luați veșnicia la întrebări și mizați pe reușită/ omul s-a
rătăcit azi mai mult decât ieri/ bază de numerație îi este
locul/ unic/ între margini nemărginite/ e fixat acolo ca o
constantă a lumii/ adânc înfiptă între două iraționale/
una de carne/ și una de oase/ și fiecare își manifestă
ciudățenia/ în felul ei al dracului de ciudat”...*

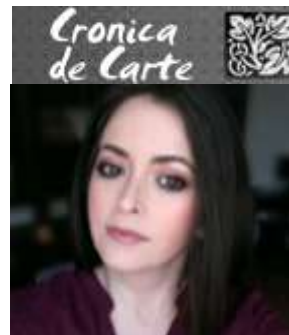
Între omul ca metaforă și omul ca o ecuație cu des-
tule necunoscute, Petre Rău este din nou la el acasă, cu
harul prieteniei, invitând la agapă, dincolo de spații și
timpuri (ori Timp; scrie altundeva tot domnia sa: „...spa-
țiu, cu tot ceea ce înglobează el, reprezintă și pentru
poet un domeniu demn de considerație “palpabilă”. El
este supus cunoașterii și cuceririi, spre de-osebire de
timp, care nu poate fi atins/cucerit, cel mult poate fi
supus contemplației.”), spirite mari ale omenirii, printre
care Acaria Baskara, Eminescu, Arhimede, Nichita Stă-
nescu, Eratostene, Goethe, Marin Sorescu, Euclid,
Richard Brautigan, Wisława Szymborska, Victor Hugo și
mulți alții.

Cu umor, de la „infiniul mare” la „infiniul mic” (a se
vedea fabula „Cei doi infiniți” de Gh. Nichifor), Petre Rău
este o gazdă bună... editorială, provocând amical, îm-
preună cu invitații, cum este cazul lui Nichita: „*Matema-
tica s-o fi scriind cu cifre/ dar poezia nu se scrie cu cu-
vinte.*”

Rămâne să vă convingeți, citind, socotind ne-cifre-
le, ne-cuvintele, ne-socotind cu măsurile Bunătății o-
menești, „*nedemonstrând nimic,/ nici că viața a venit de
altunde,/ nici că s-a născut la fața locului./ Ah, sunt un
vitreg,/ și pe deasupra fără de doi./ Un străin față de
unu/ Un străin de unu/ Un străin al unului...*”

Evident, tot Nichita; precum aceasta ar putea să
strige și Petre Rău către lume: „*am fost și Arhimede și-
am fost și nisipul...*” în construcția și apărarea acestei
bijuterii de carte, care va străluci către stele, către sfe-
re(le) tot stănesciene: „*Totul ar fi trebuit să fie sfere,/ dar
n-a fost, n-a fost așa./ Totul ar fi trebuit să fie linii,/ dar n-
a fost, n-a fost așa./ Ar fi trebuit să fii un cerc subțire,/ dar
n-ai fost, n-ai fost așa./ Ar fi trebuit să fii un romb
subțire,/ dar n-am fost,/ n-am fost așa./ Iarbă, pietre,
arbori, păsări,/ voi sunteți cu totul și cu totul altceva./ Mă
privesc, m-aud, m-adulmec/ și îmi pare că visez./ Totul
ar fi trebuit să fie sfere,/ dar n-a fost, n-a fost așa./ Totul
ar fi trebuit să fie linii,/ dar n-a fost, n-a fost așa.*”

În ultimă instanță este o invitație la o „altă mate-
matică”: „*Noi știm că unu ori unu fac unu,/ dar un inorog
ori o pară nu știm cât face./ Știm că cinci fără patru fac
unu,/ dar un nor fără o corabie nu știm cât face./ Știm,
noi știm că opt împărțit la opt fac unu,/ dar un munte
împărțit la o capră/ nu știm cât face./ Știm că unu plus
unu fac doi,/ dar eu și cu tine,/ nu știm, vai, nu știm cât
facem./(...)/ un cal fără un tramvai face un înger,/ o
conopidă plus un ou,/ face un astragal.../ Nu-mai tu și cu
mine/ Înmulțiți și împărțiți/ adunați și scăzuți/ rămânem
aceiași.../ Pieri din mintea mea!/ Revino-mi în inimă!”*

Ana Mirabela DIACU

De la un timp

De la un timp ești ca floarea crescută din zid:
te împrietenești doar cu apa și lumina
e suficient atât,
uneori e chiar prea mult;

îți faci trup din liniște
iar din rugăciune fereastră
dincolo de aceasta Dumnezeu florilor
te ascultă ținând în mână
buchete de crini.

Noapte de iarnă

Nimic nu poate sparge
Liniștea nopților de iarnă
Când fulgii cad încet, atât de lent.
Și îți lipești fruntea de fereastră
Privind zăpada ce se-așterne încet.

Nimeni nu vine și nimeni nu pleacă
Pentru noi timpul în loc s-a oprit.
Rămânem împreună pentru-o viață
Dansând cu fulgii care ne-au vrăjit.

Tablou de iarnă

Câmpul e alb și nesfârșit,
la orizont nemărginit.
Ninge încet, cad fulgi
în dans nedeslușit.
Plutire.
Vântul spulberă zăpada de pe drum,
Copacii se apleacă grei
Până-n pământ,
Ca-n rugăciune;
Clopoței.
Și ninge, ninge neîncetat,
E totul alb, de parcă
și-a întins Hristos azi haina
peste lume, în treacăt.

Psalm

Amintește-Ți de mine
când drumurile toate nu mai duc nicăieri,
când porțile mi se închid în față
și nu mă aude nimeni.
Ridică-mă și mă iartă
când răul mă doboară la pământ.
Amintește-Ți de mine
când timpul mi se scurge neiertător în
clepsidră
și cerurile s-au deschis.
Sufletul meu te cheamă și Te strigă.
Auzi-mă, Doamne, când plâng și-Ți spun:
„Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit!”

Petre RĂU

Max Blecher sau mai aproapele de neant

[Max Blecher - *Inimi cicatrizate*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009]

Scriitor român de origine evreiască, Max Blecher s-a născut din părinți înstăriți la 8 septembrie 1909 la Botoșani și a decedat la 31 mai 1938 la Roman. Sfârșitul său timpuriu s-a datorat unei boli numită *morbul lui Pott*, o tuberculoză la coloana vertebrală, la vremea aceea considerată incurabilă.

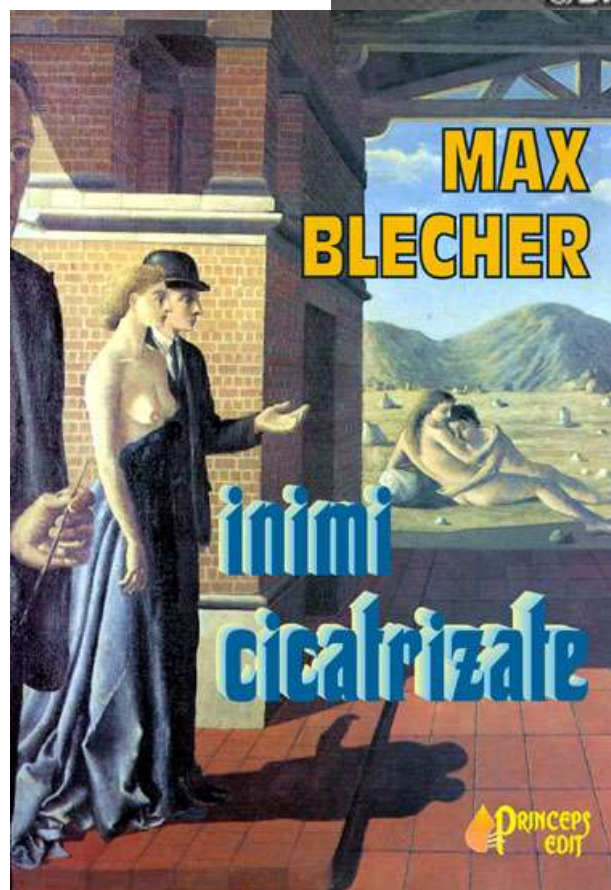
După cum știm din biografia sa, Max Blecher suferea de o mare sensibilitate malativă. El este nevoit să-și întrerupă studiile la facultatea de medicină din Paris de îndată ce boala sa se declanșează vădit. A fost internat în câteva sanatorii, mai întâi la Berck-sur-mer, pe coasta de vest a Franței, apoi în Elveția la Leysin și în sanatoriul de la Techirghiol.

Datorită scurtei vieți pe care a trăit-o în suferință, creațiile sale literare sunt, în foarte mare măsură, autobiografice. Mai întâi, la vârsta de 25 de ani, prietenul său Geo Bogza îl ajută să scoată o plachetă de versuri intitulată *Corp transparent*.

Romanul de debut al lui Max Blecher, *Întâmplări din irealitatea imediată*, scris în anul 1936, este povestea unei evadări din viața de zi cu zi a unui tânăr cu o sensibilitate excesivă, "țintuit la pat" de o boală cumplită. Un an mai târziu Blecher publică cel de-al doilea roman al său, de care ne vom ocupa mai pe larg în acest studiu, și care se numește *Inimi cicatrizate*. În el aflăm, în principal, despre debutul bolii sale care, până la urmă, îi va curma viața atât de timpuriu. În fine, ultimul său volum, tipărit postum de amicul său Sașa Pană, se numește *Vizuina luminată*, și el un "jurnal de sanatoriu", care încheie seria trăirilor sale în suferință.

Max Blecher a făcut parte din aceeași generație literară cu o serie de scriitori români remarcabili prin reflectarea febrei existențialiste: Mircea Eliade, Anton Holban ș.a. Poate și din acest motiv Max Blecher este considerat astăzi de critica literară un exponent principal al literaturii autenticității. Prin romanele sale autobiografice Max Blecher explorează profund subconștientul pentru a aduce la suprafață câteva dimensiuni stranie ale acestuia. Nu întâmplător criticul Eugen Ionescu a semnalat primul o apropiere între scrisul său și cel al lui Franz Kafka. Și tot deloc întâmplător Mihail Sebastian l-a inclus în faimosul său jurnal, iar Nicolae Balotă l-a considerat a fi „un Filocet a cărui viață a însemnat un șir al patimilor”.

Așa cum remarca și contemporanul său, poetul Camil Baltazar, Max Blecher este "...un scriitor unic... un remarcabil stilist... și prin simțul de umor prin care autorul încearcă să depășească latura tragică a existenței sale". Desigur, suferințele prin care a trecut acest tânăr care a

trăit numai 29 de ani și-au pus amprenta asupra scrierilor sale. Cu toate acestea, Max Blecher nu se lamentează în scrierile sale, chiar dacă ne introduce necruțător într-un spațiu plin de suferință umană. Așa încât, el se numără printre scriitorii care au izbutit să înfrângă clișeele vremii și să facă din boala sa o experiență cu adevărat tulburătoare.

Romanul lui Blecher se încadrează în categoria prozei de analiză, alături de operele altor romancieri cunoscuți precum Anton Holban, Garabet Ibrăileanu, Gib Mihăescu, Mihail Sebastian, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu ș.a. Cărțile sale au fost și continuă să fie reeditate, cele mai recente aparținând editurilor Aius, Vinea, Princeps Edit etc.

Romanul *Inimi cicatrizate* (mă voi referi aici cu precădere la ediția din 2009 scoasă la Iași de editura Princeps Edit) surprinde o latură bizară a vieții omenești, anume cea subjugată unei boli incurabile care ne determină să credem că omul ajunge să însemne uneori doar o simplă alcătuire de organe. Deși autorul ne vorbește despre prietenii înfiripate într-un sanatoriu (de pildă, cea dintre Emanuel, eroul principal, și Ernest), despre dragoste (atâta câtă e între Tonio și contesa Wandeska, ori între Emanuel și Solange), despre jocul de cărți a cărui miză e viața, despre sanatoriu sau despre mare, nu aceasta este esența ei.

Boala din romanul lui Blecher are, desigur, o profundă încărcătură dramatică. Acest fapt este cu atât mai profund cu cât descoperi că nu sunt puțini acei care îi citesc romanul înainte de a-i cunoaște trista sa biografie și de a înțelege că autorul vorbește din propria sa experiență. Poate din aceste

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

motive se întâmplă adesea că, după lectură, cititorul nu mai este sigur că apreciază romanul la adevărata lui valoare.

Am citit această carte în tinerețe, ca pe o poveste care atunci, la vremea aceea, nu a reușit să mă impresioneze și nici să-mi rețină atenția. Dacă îmi amintesc bine, fusesem dezamăgit de lipsa unei povești de dragoste pe care speram s-o găsec în roman. Citeam pe atunci o mulțime de cărți "mari" și multe reușeau să mă cucerească definitiv. Am recitit-o zilele acestea și, pentru că totul mi s-a părut altfel decât o știam, de cum îmi înregistrase memoria după lectura mea superficială din tinerețe, a trebuit să o mai citesc odată, mult mai atent și cu mai mult respect. Abia acum aveam să înțeleg ce mi se întâmplase cândva.

Desigur, *Inimi cicatrizate* e genul de titlu care atrage atenția adolescenților, mulți imaginându-și că vor întâlni în el multă dragoste, pasiune, ceva nefericire, dar și un happy-end pe măsură (că doar inimile s-au cicatrizat, nu-i așa?). Cu alte cuvinte, după titlu te aștepti să ai de-a face cu o poveste romantică. Dar nimic nu este mai fals, căci autorul nu a avut în vedere nimic din cele enumerate mai sus.

Citind acest roman, chiar de la primele pagini rămâi cu un vădit sentiment că autorul a scris despre el însuși, chiar înainte de a-i cunoaște biografia, fără a ști dinainte că o boală a măduvei osoare l-a ținut pe autor la pat aproape întreaga sa viață. Romanul îl are ca figură centrală pe Emanuel, un student român la Paris, care află că suferă de morbul lui Pott și se internează într-un sanatoriu din Franța, unde își va petrece un an din viață pe orizontală, adică imobilizat pe o gutieră.

Axul epic se orientează pe un traseu simplu, fără niciun soi de amalgamare, al internării și conviețuirii inițiale într-un sanatoriu. Cu tot dramatismul ei, este totuși o lume pe care o recunoaștem, o înțelegem, iar transformările ei ne marchează. Și totuși, dintr-o lume care ni se pare arhicunoscută, suntem transportați dintr-odată într-una a incertitudinii. Într-un stil direct, clar, vom sesiza încă de la primele pagini că accentul se pune pe derularea evenimentelor, iar acestea sunt prea puține la număr ca să ne îngreuneze înțelegerea și apropierea. Avem de-a face cu o poveste tristă, una reală, în care autorul rafinează acțiunea oferindu-i profunzime, iar cititorul îl descoperă treptat pe autor pe măsură ce acesta se dezvăluie.

Orice ne putem imagina despre un drum spre un sanatoriu, dar te aștepti mai puțin să vezi lucrurile petrecându-se așa cum ne povestește Blecher în romanul său. Cititorul este atras într-un joc al emoțiilor, fiecare gest are corespondent în fiecare din gândurile noastre. Simțurile personajelor sunt doar sugerate. Deși ni se prezintă o realitate autentică, nouă ni se pare că este vorba despre o altfel de realitate, una despre care știm prea puțin sau nu știm deloc. Dacă ar fi vorba despre un imaginar, atunci acestuia cu siguranță nu i-a scăpat deloc amănuntele banale și pitorești, ceea ce, așa cum știm, sunt mărci definitorii ale creației epice. Dar dorința autorului pare mai degrabă că a fost aceea de a exprima frust viața și adevărul, cu toate noimele lor. De aceea, putem fi surprinși de adevăruri care existau în noi dar erau uitate sau nu voiam să mai știm de ele. Unul dintre aceste adevăruri este acela că există destine, fie ele și prea fragede, predes-

tinatide ideii de tãmaduire: "*Chiar în fața, pe bancetã, doi pãrinți tineri își duceau copilul la un sanatoriu. Era un bãiețuș slab și palid, în haine de marinar, cu un picior înfășurat în bandaje. Mãinile îi atãrnau subțiri și obosite ca la o pãpușã de cãrpã, îl ținea pe brațe mama lui, în timp ce copilul plimba prin vagon privirea lui de intensã nedumerire, examinãnd curios toatã aceastã lume necunoscutã*" (p.34).

Mai întâi suntem liberi sã observãm superficial evenimentele, pãnã ce intrãm în pielea personajului, cãnd totul începe sã se metamorfozeze, lumea se schimbã, suntem invitați într-un spațiu nefamiliar, aproape grotesc, deși totul se desfășoară cu calmitate, în deplinã liniște și naturalețe. Adoptând narațiunea ca formã de exprimare la persoana a treia, povestitorul controleazã acțiunea, fãrã sã intervinã niciodatã decisiv.

Întãlnim în romanul lui Max Blecher o abundențã realitate, surprinsã aproape ideal în materie narativã. Relatãrile fruste pot pãrea – și dupã pãrerea mea, chiar sunt - de-a dreptul palpitate. Ni se pare cã eroii romanului locuiesc într-o ficțiune. Pãnã și eroului principal, Emanuel, i se pare cã trãiește într-o ficțiune și nu într-un sanatoriu adevãrat.

Prin prisma imaginației un mediu spitalicesc nu reprezintã neapãrat un refugiu vindecãtor, chiar dacã putem gãndi cã existã suficientã voințã și tendințã de cicatrizare. Te aștepti ca un sanatoriu, în care a fost plasatã aproape întreaga situație narativã, sã înglobeze un prezent involburat, cu multe întâmplãri de naturã clinicã. Dar nu este deloc așa. Eroul nu are deloc amintiri, acestea pãrând pierdute în spațiul spitalului. Poate și din acest motiv nu existã lamentãri evidente, spovedanii de împãrtãșit, invocãri și speranțe de tãmaduire. Prezentul e marcat doar de un spațiu dedicat întremãrii, nu neapãrat ostil, dar atroce, de o acutã senzație nevroticã, derutã, așteptare, teamã, obosealã. Mișcarea pacienților - atãta cãt e, pentru cã majoritatea sunt imobilizați de ghipsuri aplicate în diferite regiuni corporale - figurile celorlalți sunt umbre șterse, buimace, tulburã aproape orice luminã. Sunt figuri pierdute în tăceri neînțelese sau în stranii monologuri, o lume de viață a durerii și spaimei, dezbrãcatã de bucurii și speranțe. Apoi mai sunt pereții albi, îmbãtrãniți, lucind stins, firele de praf întãrãtate de o luminã oarbã care inundã totuși încãperile cu iz de vitamine, transpirație și urinã. Atmosfera spitalului este construitã cu meticulozitate, nu atãt din narație, ci mai ales dedusã din întâmplãri conexe, din evenimente care, în ciuda insolitului lor, nu sunt obsesive, nici dramatizate. Sentimentalismul este înãbușit. Mai existã și așa numita "salã de mãncare", o construcție narativã de rarã fluentã în care, în momente prestabilite, se întãlnește toatã lumea cu toatã lumea, ca într-un ceremonial perfid rãvnit: "*Înșirați de-a lungul pereților, doi cãte doi la o masã, zãceau bolnavii întinși pe gutierele lor. S-ar fi putut crede un festin din antichitate unde musafirii stãteau culcați la masã, dacã fețele obosite și palide ale celor mai mulți*

(continuare în pag. 12)

dintre bolnavi n-ar fi arătat clar că e vorba de altceva decât de convivii joviali ai unui vesel ospăț" (p. 44).

Deși ne aflăm într-un climat grotesc, un fel de iad al trupurilor lipsite de oase, eroii nu caută un orizont uman. Într-o astfel de dimensiune ar trebui să simți o nevoie irepresibilă de adevăr și de pulsație a vieții. De aceea eroii, părând că vor să trișeze moartea, se complac în situații de-a dreptul laice, își manifestă unele dorințe meschine, fac plimbări cu trăsura, organizează petreceri și jocuri de cărți, se îmbată, sunt atrași de dorințe sexuale și se întrec în situații care nu cadrează aproape deloc cu condiția lor de ființe imobilizate fizic. Descoperim astfel o lume ascunsă, o familiaritate stranie într-un mediu spitalicesc.

Pe de altă parte, eroul romanului nu trădează deloc conflictul său lăuntric, nici măcar atunci când propriul său tată se grăbește să se întoarcă în țară la treburile sale diurne, practic abandonându-l într-un spital străin, departe de casă. Cititorul însă va simți profund tragedia din sufletul bolnavului părăsit, trăindu-i drama pe care el nu vrea s-o împărtășească nimănui.

Pe alocuri romanul lui Blecher este halucinant, deprimant și surprinzător de sincer și veritabil. Autorul reușește să ne transmită, într-un echilibru aproape perfect, atât pregnantul sentiment de evidență, cât și iluzia unei lumi pe care nu avem de unde să o cunoaștem. Universul cărții este, în același timp, real, autentic, dominat de reguli naturale, dar și himeric. Personajele trăiesc într-o lume care este a noastră, dar și într-una care nu mai e a noastră. Iată, de pildă, cum o tânără doamnă, contesa poloneză Wandeska, blondă și foarte vioaie, reușește să bulverseze adevărurile noastre atunci când cineva ne explică ce anume caută ea în acele împrejurări: "Hm! Asta e cam greu de explicat unui om sănătos, genunchiul ei s-a vindecat, dar s-a anchilozat și a rămas țeapăn. Când umblă, șchiopătează. Ea ar prefera acum să rămâie aici printre bolnavi, unde toți au câte ceva, decât să fie un obiect de curiozitate printre oamenii sănătoși" (p.47). La fel stau lucrurile și cu Solange, ființa pentru care Emanuel a făcut o pasiune. Răspunsul lui Ernest la întrebarea de ce ea, deja vindecată, mai trăiește în spital, sună aproape năucitor: "Uite, asta e ceva foarte curios... Berck e altceva decât un oraș de bolnavi. E o otravă foarte subtilă. Întră de-a dreptul în sânge. Cine a trăit aici nu-și găsește locul nicăieri în lume. Ai să simți și tu asta într-o zi. Toți negustorii, toți doctorii de aici, farmaciștii, chiar și brandierii... toți sunt foști bolnavi, care n-au putut trăi în alte părți" (p.84).

Fiecare episod important din roman se petrece în plină toamnă sau iarnă, sub atmosfere ploioase și reci. De aceea nu e deloc greu să remarci că boala și ploaia sunt două teme care apar invariabil în roman. Ploaia însă, dacă nu este cumva o obsesie a autorului, este prezentă pentru a întări și mai mult legătura ei cu boala invocată: "Îmi pare bine când plouă... spuse el (Ernest, prietenul său, n.a.) într-un sfârșit. Asta e vremea ce ne coresponde nouă bolnavilor. Ploaie, cer acoperit, frig... atunci știi că toată lumea e redusă la aceeași odaie cu patru pereți... la aceeași tristețe" (p.82).

Erotismul, mai precis fantezmele despre dragoste ale unor eroi din roman, sunt doar amintiri și aspirații de

odinioară, din vremea când nu erau încă conștienți de perfidia și tragicul bolii lor. Emanuel, de pildă, pășește în sanatoriu încă sperând că boala sa este una trecătoare și că există loc și speranțe de însănătoșire. Dar, după ce stabilește o amiciție cu Ernest, intră într-un fel de inițiere în cultura bolii sale și a vieții de sanatoriu și află cruda realitate că cea mai mare parte a speranțelor trebuie abandonată. De aceea va căuta o soluție de reechilibrare, iar aceasta îi va fi sugerată de atracția pentru tânăra Solange, deși relația contorsionată dintre ei nu poate fi decât una ceremonioasă, platonice și stereotipă.

În tot acest context nimic nu este forțat, nimic nu este împins la extrem, nu descoperim pe nicăieri ascuns artificialul. Eroul nostru (și nu numai el) ni se pare tragic mai degrabă pentru că începe să fie lipsit de aspirații și trăiește profuz clipele unei realități imunde, având sentimentul zădărniceii, nu și pe cel al culpabilității. Neexistând idealuri de spiritualitate, în atmosfera descrisă orice dorință pare practic anihilată. Cu toate acestea, survenit spre finalul cărții, imboldul erotic contrazice toate aceste sentimente contradictorii. Dorința de a iubi, poate singura pătimașă din întreaga poveste, devine una de nestăvilit: "Asta vroia întotdeauna Emanuel. Să-l însoțească o fată în soare, pe o zi ca asta. Solange. Poate. Violetele umede încă de fecunditatea humei. Ce miros! Vezi acele două păsări albe care zboară din acoperiș în acoperiș? Sunt sufletele noastre..." (p.85).

Cicatrizarea inimilor însă rămâne o poveste care se petrece exact așa cum îi declară Quintonce, un alt prieten din sanatoriu, lui Emanuel: "... Eu sunt bolnav din copilărie. Cunoscoți doctorii, toate infirmierele, toate sanatoriile din Europa. Există escroci internaționali care au cutreierat tot globul și știu în mod exact în ce oraș, la ce firmă se poate da o lovitură sigură... Eu știu, pe de rost, geografia clinicilor de boli osoase, îți pot spune în ce sanatoriu din Elveția infirmierele sunt amabile și unde se face în Germania cel mai bun ghips... Sunt specializat... în meseria mea de bolnav am depășit diletantismul. Am devenit cu adevărat un "profesionist" (p.93).

Prin luminile pe care le aruncă asupra unor probleme existențiale, în deplin contrast cu imaginile tradiționale, ca și prin scriitură, romanul *Inimi cicatrizate* te poartă prin spații unduitoare, captivante și, paradoxal, pline de viață în plină agonie fizică a personajelor sale.

Romanul surprinde rezonanțe strict existențialiste, fragmente din meandrele vieții cu căderile ei. Cel mai grav accent cade pe condiția umană, în circumstanțe cât se poate de obișnuite, surprinzătoare însă prin simplitatea lor, conjuncturi care au la bază vieți secerate de boli incurabile, traiul din sanatorii, dureri și suferințe umane.

Autorul sprijină autenticitatea în înțelesul cel mai curat cu putință. Proza sa nu este interesată de expresivități stilistice, nu este o noutate de structură, în schimb este una de accent. Avem de-a face cu o experiență a realului prin forța transfigurării. O

(continuare în pag. 19)

Iuliu Marius MORARIU

Un roman despre viitorul ecologic al Terrei

(Maja Lunde, *Istoria apelor*, trad. Ivona Berceanu, colecția „Raftul Denisei”, București: Humanitas Fiction, 2020, 340 p).

Prin *Istoria albinelor*, tradusă în limba română în anul 2019 la editura Humanitas, Maja Lunde și-a făcut deja intrarea pe piața de carte cu un best-seller ce se remarcă nu doar prin eleganța povestirii, ci și prin profunzimea mesajului. *Istoria apelor*, tradusă și în limba noastră în anul 2020, vine să continue stilul și să întărească un mesaj deja conturat cu claritate în paginile celei dintâi opere ale sale. Acela că suntem cu toții responsabili de viitorul Terrei și că trebuie să ne oprim din a-i secătui fără rost resursele și așa limitate.

Născută în anul 1975 la Oslo, tânăra scriitoare norvegiană are competență atât în literatură și psihologie, cât și în media și comunicare. Acestea calități se văd altminteri și în scrisul ei, unde drama psihologică este conturată în tușe puternice, iar ilustrativul îl poartă adesea pe cititor, fie în chip voluntar, fie insolit, printr-o lume a imaginilor puternice, care reușesc să transmită ceva mai mult decât o impresie imagistică, oferind o panoramă cu caracter sinestezic.

Alăturarea a două povești de viață ce ajung să se întrepătrundă înspre finele romanului este realizată de către autoare într-un mod interesant. Departe de artificialul scrierilor care apelează la aspecte științifico-fantastice, sau la descrierea unor *case-studies* care nu sunt relevante în raport cu realitatea trăită de către marea majoritate a oamenilor unei societăți, poveștile ce constituie miezul lucrării vin să privească un viitor sumbru al lumii prin ochii celor mulți și suferinzi. Felurile feluri de dure, ilustrate cu atenția de care doar un psiholog este capabil, sunt ale unor oameni simpli. Signe, o tipologie destul de tipică a societății norvegiene a începutului celui de-al treilea mileniu, trece printr-o poveste de dragoste cu valoare de *bildungsroman*. Schimbările *in macro* ale lumii din care face parte îi sunt străine până când, îndrăgostită de Magnus, ajunge în ipostaza în care viața i se schimbă sub imperiul lor. Lunga călătorie, cu caracter de-a dreptul inițiativ, până la Bordeaux, o face nu doar să-și lărgească orizontul, ci și să-și cultive calitățile și să-și călească speranța.

În cazul lui David, lucrurile sunt nițel diferite. Europa anului 2041, deja secătuită de război și de orice alte forme de resurse, îl împinge înspre o ciudată călătorie, alături de fiica sa, Lou. În același timp, este condamnat la a reitera într-un mod de-a dreptul sisific sentimentul de vinovăție pe care despărțirea neprevăzută de soția și de fiul său i le-au creat.

Deși aparent roman în oglindă, *Istoria apelor* beneficiază de o simetrie de-a dreptul chiastică, vorbind nu atât de mult despre nevoile cotidiene, deși personajele principale sunt în fapt, oameni marcați de acestea, cât despre necesitatea dezvoltării unei conștiințe responsabile, menită să protejeze o planetă amenințată tot mai mult. Presărată cu frumoase excursuri ce prezintă *patternurile* culturale ale unor societăți,

condamnate în baza unei ciudate logici a universului de a-și ieși din marasmul inerției și a intra în contact, îmbogățindu-se fiecare din valorile celeilalte, cartea se constituie într-un roman bine scris, ce alternează suspansul cu mesajul mora și reușește să nu negligeze nici aspectele estetice.

Într-o lume în care exercițiul beletristic este adesea marcată de motivații cu valoare estetică, lipsite însă de profunzimea unui mesaj, Maja Lunde este o adevărată *rara avis*. Poate tocmai acest fapt vine să explice de ce cărțile ei beneficiază de un ecou atât de puternic în rândurile publicului cititor. Scrise fără menajamente și ilustrând posibile scenarii ce pot fi cu siguranță dătoare de coșmaruri, gândurile ei vin să atragă atenția asupra faptului că planeta este casa noastră a tuturor. Și ne spun că suntem responsabili nu doar de modul în care o folosim, ci și de cel în care o lăsăm ca moștenire urmașilor noștri. Într-o lume care este tot mai îngrijorată de acest aspect, ea vine să pună punctul pe i. Culmea, nu e singura reprezentantă a spațiului nordic care o face, și încă bine. Dacă gândurile ei nu au găsit încă ecouri în sufletele liderilor feluritelor formațiuni religioase, deși oameni precum Papa Francisc sau *Patriarhul verde* al Constantinopolului atrag insistent atenția asupra unor aspecte ce sunt frumos aduse în discuție aici, acest lucru se datorează cel mai probabil nu inculturii lor, ci multiplelor sarcini, amplificate cel mai probabil de contextul pandemic pe care îl traversăm, care nu le-au permis răgazul unei astfel de lecturi folositoare. Le recomandăm și lor și tuturor cititorilor o astfel de zăbavă. Cu viitorul nostru nu e de glumit!

Petre RĂU
Jocurile
 (fragment de roman)

Pusesem mâna pe un contract european substanțial pentru un joc video bazat pe grafică 3D. Sarcinile erau împărțite între echipa noastră și o firmă elvețiană. Noi ne ocupam în exclusivitate de partea de software. Dar chiar și numai cu această porțiune din contract, puteam considera totuși că ne revenea o cotă importantă din punct de vedere financiar.

George era omul meu de încredere în firmă, pe care l-am pus să conducă întreaga afacere după ce eu m-am retras în urmă cu aproape doi ani. Aveam de ceva vreme dreptul să ies la pensie, dar nu asta a contat în luarea deciziei de a mă retrage. Pur și simplu am dorit să-mi văd de unele probleme de sănătate care nu mai suportau amânare, dar și să mă apuc să-mi scriu jurnalul meu - cartea vieții mele, așa cum îmi plăcea să o mai alint în gând - care aștepta printr-un sertar de ceva vreme. Îl începusem de când o cunoscusem pe Cătălina, dar până acum treburile cu conducerea afacerii îmi luau prea mult timp ca să pot să mă mai gândesc la jurnalul meu.

Afacerea mea din domeniul IT mergea minunat și an de an înregistram venituri importante, pentru că lumea începuse să ne aprecieze iar contractele nu lipseau. Așa încât, nu a fost deloc o problemă să-mi reorientez afacerea în urmă cu aproape un deceniu.

Cum am făcut trecerea de la dezvoltarea de software de gestiune la crearea de jocuri video, aproape că nu-mi mai amintesc în detaliu, dar nu a fost deloc greu. Aveam ceva experiență în construirea unor programe de joc pe calculator. Începutul în această direcție îl reprezentase o cerință de pe piața revistelor naționale de sudoku. Prima care ne-a contactat a fost revista Flacăra, care scotea și câteva broșuri cu careuri de sudoku. Aceasta ne-a propus să le furnizăm un program care să creeze automat careurile. În baza acestui program, editura a început să scoată pe piață, în tiraje de câteva zeci de mii de exemplare, broșuri cu careuri de sudoku, kakuro și alte variante de jocuri nipone ce deveniseră după revoluție foarte populare și în țara noastră.

Contractul cu editura Flacăra a fost pentru noi un început de bun augur. Nu valoarea lui financiară a contat, cât mai ales faptul că, din acel moment, ne-am dat seama că putem realiza cu destulă ușurință acest gen de software. Și, mai ales, într-un timp record.

Au mai urmat și alte contracte de acest gen, deja ținta noastră era să ne îndreptăm spre jocuri de calculator. Am continuat tot cu sudoku. Dintr-un program mai vechi construit la inițiativa mea, am realizat - prin simpla adăugare alături de funcția de creație și una de competiție - un program propriu pentru realizarea automată, dar și completarea pe calculator a careurilor de sudoku. Cu alte cuvinte, am realizat un program care să permită competitorului din fața ecranului să rezolve, deci să completeze careuri de sudoku, elaborate automat de același program, după criterii diverse aflate la îndemâna utilizatorului.

Noul program s-a bucurat de și mai mult succes, pentru că am găsit, numai într-o săptămână de la lansare, peste douăzeci de cumpărători.

Cam de aici a pornit totul. Am rezolvat și am implementat apoi multe alte cerințe importante de pe piață. De e-

xemplu, am realizat program de creare a integralelor. La acea oră existau pe piața editorială zeci de reviste și diver-se broșuri care publicau integrale. Am pornit iute la treabă și am fost relativ repede gata cu programul, iar cumpărători s-au găsit din plin, fiindcă aproape orice publicație tipărită propunea spre delectare rezolvarea cel puțin a unei integrale, așa că ne-a fost ușor să găsim doritori. Ba, mai mult, au început să ne caute ei pe noi. Aveam pe atunci doi oameni care se ocupau cu marketingul de acest gen, care abia de mai făceau față.

De când l-am adus pe George în firmă lucrurile au început să ia o altă turnură. Au început dintr-odată să apară contracte și din străinătate pentru jocuri video, iar veniturile au crescut substanțial. Am stat cam doi ani cu George alături și am pus pe picioare toate aceste tendințe noi. După care eu m-am retras și l-am lăsat numai pe el să se descurce. Și după părerea mea se descurcă de minune.

Când am fost invitat în sala mare a universității să țin o conferință pe generoasa temă "Omul și calculatorul" n-am stat deloc pe gânduri și am acceptat imediat provocarea. Știam că voi avea un auditoriu select, de la elevi și studenți inteligenți, până la profesori universitari interesați direct de subiect, foști parteneri de afaceri din lumea informaticii și cercetători în domeniu.

Singurul inconvenient mi s-a părut acela că tema era mult prea largă și, deși acest lucru putea fi pentru mine un avantaj, am preferat să-i informez pe organizatori în legătură cu asta. Mi s-a răs-puns că nu e nicio problemă dacă eu personal mă voi opri doar asupra unor aspecte care mi se par mai de interes, ba chiar aș putea să le sugerez eu un titlu mai sintetic, cu condiția să li-l transmit cu o săptămână înainte de data fixată a conferinței.

Abia după ce mi-am făcut o schiță a discursului m-am putut hotărî asupra titlului. L-am numit pur și simplu "Omul versus Calculator", n-am găsit altul mai potrivit, și l-am trimis chiar a doua zi la cei de la universitate.

Nu puteam să-mi încep discursul pe această temă fără să amintesc despre interacțiunea dintre om și calculator bazată pe interfețele hardware și software. Desigur, a trebuit să pomenesc mai întâi câteva cuvinte despre Interfața hardware. Fără să insist prea mult, considerând că lucrurile erau bine știute de către auditoriu în cvasitotalitatea lui, le-am vorbit succint despre interfața grafică dată de monitor, ecran, tastatură și mouse, despre interfața de atingere a monitorului, mai precis despre tehnologia touch screen, dar și despre interfața de comenzi verbale sau de recunoaștere a vorbirii.

Desigur, partea cea mai plăcută mie și, bineînțeles, cea mai cunoscută, cea legată de interfețele software, însemna de fapt și substanța discursului pregătit de mine. Am început prin a le spune

(continuare în pag. 15)

despre matematicianul și filosoful Alan Turing, cel care a propus pentru prima dată o metodă de verificare a capacității de gândire a mașinilor. Metoda a constatat în realizarea unor dialoguri între o persoană și doi parteneri, fiecare dintre ei fiind fie un calculator, fie un om. Sarcina persoanei, care nu cunoaște cine dintre cei doi este calculatorul și cine este omul, este să determine acest lucru prin intermediul schimbului de mesaje text cu ei.

Deși propus încă din anul 1950, abia peste 40 de ani inventatorul și activistul american Hugh Loebner a pus în practică conceptul lui Turing, fondând și sponsorizând premiul Loebner, care se desfășoară anual și astăzi. Inițial s-a convenit ca această competiție să înceteze abia atunci când un program de calculator va putea convinge un juriu că este om. Mai precis, anual se decernează incitantul și râvnitul titlu de "Computerul cel mai Uman" acelui program care reușește să se apropie cât mai mult de felul de a dialoga al omului, dar și titlul de "Omul cel mai Uman" pentru persoana în privința căreia juriul nu a avut niciun dubiu că ar fi om.

Am primit din sală mai multe întrebări la acest punct pe care o bună parte a auditoriului l-a găsit foarte interesant. Așa încât, chiar eu fiind "vinovat" fiindcă le propusesem din start că pot să mă întrerupă oricând vor considera că vreo chestiune din cele prezentate trebuie mai explicitată pentru a fi înțeleasă, a trebuit să intrăm astfel în mai multe detalii, chiar dacă unele dintre acestea nu mai erau la fel de intrigatoare ca subiectul în sine. Până la urmă acesta era și rostul discursului meu, anume acela de a vorbi despre bătălia pe care o duc cer-cetătorii din inteligența artificială și programatorii de vârf de a aduce dovada măiestriei supreme a softului de a imi-ta umanul.

Interesul pentru subiectul cu privire la testul lui Turing a acaparat repede auditoriul, nu numai după cele câteva detalii oferite de mine în scurta prezentare, dar mai ales după șirul lung de întrebări și răspunsuri care au urmat după aceea. Așa încât, m-am trezit că cele două ore care îmi fuseseră alocate pentru discurs s-au scurs repede, fără ca să mai apuc să vorbesc și despre altele câte îmi propusesem.

Și chiar dacă lumea a înțeles rapid că testul Turing, care inițial fusese conceput pentru a fi o măsură a inteligenței computaționale și un propulsor pentru activitatea companiilor producătoare de roboți vorbitori, a devenit totodată o mare provocare și pentru cei prezenți, întrebările venite din sală și-au lărgit permanent orizontul și am ajuns să discutăm chiar despre uman și umanitate, despre teoriile lui Platon și Aristotel în această privință și multe altele.

Mi-am dat seama la un moment dat că acest subiect ar fi trebuit să-l las mai la urmă, pentru că am riscat astfel ca multe alte idei cu care eram pregătit să intervin aproape că nu-mi va mai rămâne timp pentru ele.

Nu se putea să nu le spun că cercetările din inteligența artificială privind relația om-calculator au condus la multe alte încercări stârnite de diverse curiozități. Calculatorul a depășit de multă vreme capacitatea de a memora a omului, dar și pe aceea de a asimila cunoștințe, ca să nu mai vorbim despre calcul și stocare, ca și despre promptitudinea în reacții de diferite tipuri. Se pare că omul rămâne totuși supus unor limite biologice din acest punct de vedere. Putem învăța multe și de la calculator, putem lua lecții prețioase despre evoluția rațiunii, conștiinței și culturii umane. În mersul său înainte alături de computer,

se pare că omului nu i-a mai rămas decât arma creativității, capitol la care calculatorul încă nu s-a dovedit a fi prea productiv și competent.

Prelegerea s-a prelungit peste patru ceasuri, adică până când s-a apropiat ora cinei iar organizatorii îmi trimiteau semne să încerc o finalizare. Nu am putut însă să mă despart de auditoriul meu fără promisiunea că ne vom mai întâlni, să continuăm discuția rămasă neterminată, ori să abordăm și alte subiecte la fel de interesante.

Gândurile îmi sar brusc de la una la alta. Nu mai sunt în stare să insist pe aceeași idee, să apăs pedala până la capăt. Simt că nu mai am suficientă energie pentru asta.

Acum, că am a doua oară în fața ochilor propria mea colecție de gânduri și fapte petrecute, mă întreb: pentru cine să țin acest jurnal? Pentru cei viitori, pentru cei care nu s-au născut încă?

Mintea îmi zăbovește câteva momente asupra datei nesigure de pe foaia de hârtie, după care fac un nou salt, izbindu-mă de primul cuvânt pe care l-am aruncat pe ecran. Mi-am dat seama, pentru prima oară, de grozăvia lucrului de care m-am apucat. Cum aș putea să comunic cu viitorul? Nu e cu puțință, prin natura însăși a lucrurilor. Din două, una: ori viitorul o să fie la fel ca prezentul, caz în care nu m-ar mai asculta nimeni, ori o să fie altfel decât prezentul, drept care ce sens ar mai avea demersul meu?

Și iată că îmi dau seama că am uitat ce aș fi vrut să aștern în jurnalul meu. Aveam câteva idei clare, dar ca prin senin le-am uitat. Mi-a fugit gândul dintr-odată la faptul că nu mai scriam de mână, de peste 30 de ani scriam cam tot ce aveam de scris direct pe calculator. De mână mai scriam doar adrese pe plicuri, bilețele în fugă pe stradă, câte o însemnare scurtă în carnețel la marginea patului, noaptea, ca să nu fiu nevoit să mă dau jos din pat. Fac ceva altfel decât ar trebui să fac, ca să respect tradiția. Îmi scriu propriul jurnal pe calculator. Ori toate jurnalele celebre de care îmi amintesc fuseseră scrise de mână. Desigur, pe vremea aceea nu exista un calculator, cel mult s-ar fi putut apela la o mașină de scris, care și ea nu există decât de trei secole.

De ce fac asta? Dacă scriu propriul meu jurnal pe calculator va mai avea acesta vreo notă de autenticitate?

Niciodată n-am mai scris vreun jurnal înainte, deci nu aveam experiența necesară, dar mi se părea că unei astfel de lucrări nu prea îi stătea bine să fie scrisă decât de mână. Așa știam din cărți și din toate documentările mele superficiale pe această temă. Și eu ce fac? Mă abat de la o regulă minimală?

Fiindcă intrasem deja într-un impas, recitesc ce am scris ieri.

(din romanul în pregătire "Litera X")

Constantin MARIN

Gândind... lecturând *Mărturii Maramureșene*, nr.8-9, 2021

„Dumnezeu este roata cea mare. Roata mare se învârtă mai încet, dar ajunge din urmă roata mică, ce se învârtă mai repede. Cu cât roata este mai mare, cu atât rotirea este mai încetă și zgomotul mai mic; cu cât roata este mai mică, cu atât rotirea este mai iute și zgomotul mai mare. Acest fapt se potrivește și lucrurilor, și oamenilor. Roata cea mai mare din sufletul omului este Dumnezeu. Marginile ei nu se pot vedea, nici mersul ei nu se poate auzit din pricina mulțimii și a larmei roților celor mici. Însă, în clipa în care toate roțile cele mici din sufletul omului se liniștesc, abia atunci sufletul se oglindește în nemăsurata roata dumnezeiască, în care se cuprinde cerul și pământul. Și în fața acestei vederi, pe cât de rară, pe atât de neașteptată, sufletul simte o bucurie de negrăit.”

Aceste cuvinte au fost spuse de părintele Nicolae Velimirovici. Pentru a nu intra în „larma roților celor mici”, găsesc de cuviință că este de folos să fiu un mărturisitor al Mântuitorului nostru.

Așadar, viața mea se împarte (sau se desparte?) în trei capitole: 1. când am fost ateu; 2. când am rătăcit prin diverse secte / culte, toate cu „fundate” creștină; 3. când am descoperit ortodoxia, prin ascultarea predicilor părintelui Constantin Joița. A urmat, pas cu pas, adăugarea de bucurii duhovnicești, prin întâlnirea cu preoți care au contribuit la consolidarea mea spirituală.

Aș putea să fac o scurtă trecere în revistă a unor momente pe care, la scurtă vreme după consumarea lor, nu conștientizam ajutorul pe care îl primisem. A trebuit să treacă o perioadă pentru a înțelege faptul că fiecare din acestea mi-au fost necesare, foarte utile. Am mai înțeles ceva: fiecare dintre noi are un însoțitor, un înger păzitor. La fel se întâmplă și cu mine, desigur.

Am folosit, în fraza anterioară, expresia „se întâmplă”. Și eu fac parte din categoria persoanelor care consideră că absolut nimic nu este întâmplător. Nu vreau să obosesc pe cititorii revistei, menționând situațiile dificile prin care mi-a fost dat să trec.

Mai bine să fac un „viraj” brusc și să spun cum l-am cunoscut pe părintele Radu Botiș. Aici, în Ploiești, beneficiaz de prietenia unor oameni cu care rezonăm într-un fel special. Este vorba de profesorii Nae Stanciu, Adrian Iosif, Traian Lazăr, dar și de minunatul om de spirit, de răscolire prin izvoarele vechi ale ortodoxiei, domnul Ernest Herman, stabilit, de un număr apreciabil de ani, în SUA. Și, într-una dintre dăți, a sosit printre noi părintele Radu Botiș.

De la prima întâlnire cu noi, am observat la dânsul câteva particularități: vorbea puțin, era rezervat în gesturi, nu se entuziasma, uneori zâmbea, gest care însemna că este de acord, mai mult sau mai puțin, cu ceea ce tocmai spusese unul dintre noi.

Un element important: locul ales pentru întâlnirea noastră se numea „Cetate”. Era vorba de o terasă. Să ne amintim de Caragiale și schițele sale, care aveau drept „obârșie” un asemenea loc. Un critic literar a parafrazat

volumul de schițe al lui Caragiale, intitulat de acesta „Momente”, numindu-le „Monumente”. În felul acesta, Caragiale realizase o galerie de prototipuri umane care, din păcate, de la el până acum, nu au dispărut.)

Andreia Ghib, floarea din grădina părintelui Radu Botiș, ne oferă un material interesant, bogat în exemplificări, despre arbore și semnificația lui, pornind de la considerațiile cercetătorului Romulus Vulcănescu și cartea acestuia, *Coloana cerului*.

Energica doamnă Cezarina Adamescu semnează eseul-meditație, intitulat „Luminile umbrei”, dar și excelențele miniaturi „Poeme în proză”.

Profesorul de istorie, ploieștean, Traian Lazăr realizează o amplă prezentare a cărții monografice dedicată orașului Ulmeni, de cei doi frați, Mircea și Radu Botiș.

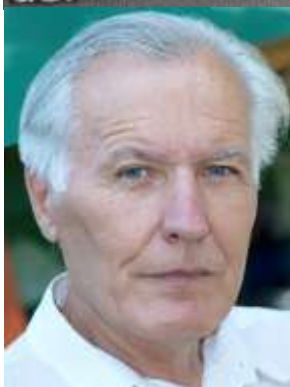
„Muncă de 23 de ani, la adaptarea în versuri a Vechiului și Toului Testament, aceasta este dubla „ispravă” a răbdătorului și inspiratului creștin Ioan Ciorca.

Acest număr cuprinde o mulțime de poezii, frumoase, diafane, catifelate, fiecare dintre ele purtând „marca” autorilor ei.

Spre final, aflăm de primirea premiului U.Z.P.R., acordat scriitorului Radu Botiș, fondator al mai multor reviste și on-line. Așadar, să ne bucurăm împreună, alături de Radu Botiș.

Doamne ajută la fiecare.

Ștefan ANDRONACHE

Petre Rău și neostoitele sale izvoare

Voi începe cu o mărturisire pe care țin neapărat să o dezvălui cititorilor. În momentul când scriitorul Petre Rău mi-a oferit posibilitatea să-i citesc poeziile înmănunchate în prezentul volum, m-au fulgerat o sumedenie de amintiri, legate de satul său, Fântâni, precum și de celelalte așezări cu nume legendare din arealul atât de drag și inconfundabil al Nicoreștilor.

Cu treizeci și cinci de ani în urmă, într-o vacanță de vară cu aer încă curat și cu mult soare, fusesem rugat, tot de un nicoreștean, de această dată un maestru al penei, să-i țin companie, în postura mea de pasionat de fotografie, într-un periplu, per pedes, prin meleagurile natale, scopul său fiind acela de a immortaliza pe pânză câte ceva din autenticul, dar și pitorescul ținutului din partea de sud a Moldovei. Cele aproape trei săptămâni pe care le-a petrecut atunci, s-au constituit într-un episod într-atât de plăcut, încât nu cred că am să-l uit vreodată.

Împreună ne-am mișcat nu numai prin târgul Nicoreștilor care încă nu-și pierduse farmecul de altădată, ci și prin cele zece sate cu nume legendare care gravitează în jurul reședinței de comună. Cum vremea, pe atunci, ne-a fost extrem de favorabilă, am profitat de tot ceea ce se putea vedea. Ne-am rătăcit îndelung pe ulițele prăfuite, ne-am oprit la intersecții sau cotituri, pentru a surprinde nu numai animația specifică anumitor ore ale zilei, ci și liniștea atât de odihnitoare, am surprins oameni lucrând prin vii, am immortalizat căruțele burdușite de bidoane aflate în așteptare la puțurile cu apă rece și limpede din inima târgului, ne-am lăsat seduși de jocurile copiilor fericiți că nu mai trebuiau să meargă la școală...

Dar cum de fiecare dată, pe la vremea prânzului, nu mai puteam suporta soarele dogoritor, obișnuiam să ne adăpostim ceva timp, până când se mai potolea arșița, la umbra nucilor bătrâni întâlniți pe drum, iar, uneori, acceptam să intrăm chiar și în curțile unor săteni curioși să afle ce interese anume ne mânașeră pe noi, tocmai pe acolo. Așa s-a întâmplat de am devenit oaspeții unui podgorean mare iubitor de vorbă, de la intrarea în satul *Fântâni*, dar și inspirat, în sensul că s-a gândit să ne astâmpere foamea și chiar să ne ostoiască și setea cu un vin rubiniu și plin de savoare. Ne-am simțit într-atât de bine în fața casei primitive a acestuia, încât, la un moment dat, după ce sporvoiserăm cu toții, câte-n lună și stele, ajunseserăm să ne întrebăm chiar pentru ce trecusem și prin acest sat!

Într-o altă zi, aproape că ni s-a întâmplat, ceva similar. Am avut onoarea a cunoaște un pensionar din *Gozăvești*, care lucrase toată viața ca zețar la Casa Scânteii din București. Acesta ne-a relatat câteva întâmplări din activitatea-i delicată și laborioasă. Ne-a vorbit despre autorii

Petre RĂU

NEOSTOITELE
IZVOARE

care veneau, în dese rânduri, să vadă în ce stadiu se aflau matrițele pregătite pentru imprimarea cărților lor, și care, uneori, se implicau și la corectura șpalturilor. El purtase discuții nenumărate atât cu T. Arghezi, M.I. Sadoveanu, cât și cu Zaharia Stancu, care fusese președintele Uniunii Scriitorilor din România. Și pentru că și el fusese cinstit, pentru efortul depus, de către scriitorii menționați, a ținut ca și noi, la rândul-ne, care venisem cu scopul de a-i face cunoscut satul, să ne simțim cât mai bine posibil în propria curte moștenită de la părinți.

La *Coasta Lupei*, satul vestit pentru podgoria ce dă, pare-se, vinurile cele mai bune din zonă, aveam să fim oaspeții unui tânăr preot cu care, ulterior, am rămas prieteni pe viață. În curtea-i largă, în jurul unei mese rotunde din lemn de tei și cu taburete mici în jur, coana preoteasă ne-a servit cu cel mai bun borș pe care l-am mâncat vreodată, după care, părintele, pentru ca să meargă cât mai bine vinul rece, scos proaspăt de la beci, ne-a îndemnat să ne înfruptăm din friptura proaspăt făcută din primul cocoș sacrificat de familia sa în acea vară.

Altădată, vrând să ne bucurăm din plin de farmecul unei nopți senine și cu cerul împânzit de stele, care ne-a prins în cătunul *Mălureni* din preajma Siretului, am acceptat să ne odihnim într-o casă veche cu miros de mere și de cimbri, ai cărei pereți erau împodobiiți cu frumoase levcicere.

Așadar, în vara aceea (care tare mi-aș dori să se mai repte!), ni s-a întâmplat să gustăm din aproape toate ingredientele capabile să ne facă să ne simțim cât mai bine pe teritoriul comunei dintre vii.

Și pentru ca să închei această relatare, trebuie să recunosc că zilele minunate petrecute pe meleagurile nicoreștene și atât de benefice pe plan artistic pentru prietenul meu pictorul, inclusiv pentru mine, vor rămâne de neuitat, mai ales că am avut șansa să mă înfrupt, pe săturate, din frumusețile

(continuare în pag. 18)

locului, să mă contopesc cu natura atât de binefăcătoare propriului meu suflet și, ceea ce mi s-a părut extrem de benefic, să cunosc niște oameni minunați cu alese calități morale, sensibili la tot ce este frumos și excesiv de empatici.

Despre un alt fiu al acestor meleaguri, care își revendică cu un puternic și nestăvilit sentiment de mândrie atât rădăcinile extrem de adânci, cât și ascensiunea fructuoasă în domeniul creației literare, mai ales al poeziei, îmi rezerv plăcerea de a vorbi în rândurile ce urmează.

* * *

Deși inițial îl știam de mai multă vreme, pe Petre Rău l-am cunoscut ceva mai îndeaproape, în cursul anului 2017, în momentul când a oferit un dar propriei comune natale, adică prețioasa monografie romanțată „Născut în zodia Nicorești”. Atunci mi-am dat seama cât de legat putea să fie scriitorul acesta, cu sufletu-i străbătut permanent de fiorul dorului, de locurile excesiv de dragi care i-au marcat puternic copilăria și pe care, astăzi, a ajuns să le idolatrizeze chiar, fapt ce pare să confirme, în mare parte, adevărul grăit, cândva, de Lucian Blaga: „Satul își găsește suprema înflorire în sufletul copilului”. Da, Petre Rău, deși este excesiv de maturizat, a rămas un copil care își iubește cu ardoare satul și și-l dorește cât mai înfloritor.

Dar pentru că monografia sa de atunci nu a inclus decât câteva poezii din volumul „Îndrăgostirea de zmeu” cu puternice conotații elegiace, el s-a gândit că s-ar cuveni să includă, într-o antologie distinctă și minuțios elaborată, și celelalte versuri adecvate din volumele publicate anterior, delicat caligrafiate și la fel de emoționante, pe care le dedicase satului natal, „locul de ivire, la suprafața pământului, a numeroase izvoare”, cum ține să precizeze în preambul, ori „leagăn de ciuturi” („Vânt cuvânt”).

Revenind la cartea de față, intitulată „Neostoitele izvoare”, mi-aș îngădui să fac câteva aprecieri menite să evidențieze motivațiile ce l-au îndemnat să ne-o dăruie nouă, cititorilor săi fideli.

Parcurgându-i conținutul, mi-am dat repede seama că atenția poetului se îndreaptă, mai totdeauna, spre ființele care i-au fost cele mai dragi, adică spre părinții cărora continuă să le poarte un respect deosebit.

Afectat fiind de o boală aproape incurabilă, căreia nici medicii nu mai pot durerea să-i aline, i se adresează, cu un regret, tot mai greu de ostoit, mamei, singura ființă ce știuse să-l tămăduiască cu adevărat de bolile prin care trecuse: „tu nu mai ești simț lipsa ta anume/ iubirea cea mereu mângâietoare/ pe palma ta atotvindecătoare/ aș da acum toți doctorii din lume (Întârziata vestire: „Mamă îți spun”). Transformată deja într-o legendă „care nu moare”, poetul dorește să-i fie alături chiar și atunci când pare să nu se mai descurce nici măcar pe plan sentimental: „tare mi-ar fi plăcut să-ți fi cerut sfatul/ cum ce fac cu iubirile mele/ pe care umăr să le mai atârș când să le mai împlinesc cu atâta neputință (Ultima noapte cu Bernoulli: „Legenda mea”). Și dorul pentru cea care i-a dat viață și l-a crescut, și pe care continuă s-o poarte în sufletul său, îl determină să-i aducă și un elogiu bine meritat: „mama mea/ cea mai perfectă dintre țărăncile lumii/ mereu cu ochii în pământ/ trecând prin mine” (Ultima noapte cu Bernoulli: „Mama mea”).

Tatălui, deși îi recunoaște suficiente merite: „era creierul satului chiar și/ atunci când era abțiguit/ era singurul din sat care avea codul penal/ și descifra pedepsele celor vinovați/ înainte de a le hotărî judecătorii/ și să vezi ce socoteli știa tata să facă/ de-ți venea mirarea de unde știa atâta înmulțire/ de-mi făcea praf integralele mele/ care ar fi trebuit să-i cubeze butoaietele (Îndrăgostirea de zmeu: „Reîncarnările mele”), fiul, ajuns mai târziu poet, nu poate să-i treacă cu vederea și câteva ieșiri. În poezia „Mă fugărește tata” (Corolar violent), iată cum ni se spovedește: „Încă mai țin minte când pace/ făceam cu trupul meu hulit de curelele tatii/ care se opreau abia pe mal în Valea Rea...”.

Desigur, recunoaște că nici el nu i-a fost întotdeauna pe plac părintelui său: „tata mă fugărește ce sublim/ am fost un mic tiran/ proptit în decizii subtile/ încă mă mai preocupă căutarea/ comorilor toamna/ pe sub malul lui toloc...” (Eden în cădere: „Ziua amintirii”). Cu toate acestea, exact ca și în poezia „Mamă îți spun”, pe care am citat-o ceva mai înainte, îi regretă tot mai mult lipsa pentru că tare ar fi vrut să vadă și el ce s-a ales din fiul său pe care l-a trimis „toată viața prin școli”: „...Ți-aș da poemul meu de la debut/ În drumul tău spre treabă să-l citești/... Privesc la chipul tău dintr-un portret/ Dar ce păcat, tu nu mai ești defel! De-ai fi, cu tine-aș merge peste tot.” (Întârziata vestire: „E ora șase tată”).

Elogiul adus părinților săi într-o formă artistică elevată și cu o încărcătură emoțională puternică, ne îndeamnă, la rândul-ne, să ne gândim, chiar și din postura de cititori ai versurilor sale, la cei care ne-au adus pe lume. Petre Rău ne îndeamnă nu numai să-i venerăm pe proprii părinți, ci și să căutăm, prin toate mijloacele ce ne stau la îndemână, să menținem încă vie flacăra dorului pentru aceștia, chiar dacă ei s-au stins mai demult. Iată, așadar, unul din meritele, poate cele mai importante, ale poetului. El a reușit să ne provoace și pentru acest lucru se cuvine să-i aducem mulțumiri.

Petre Rău, deși știm că stă de atâta vreme înclaustrat în turnu-i de fildeș, din orașul-port, continuă să hălăduiască cu gândurile sale pe tărâmul atât de mirific care îi permite să-și reseteze, în mod cert, nu numai starea de spirit elevată, ci și sentimentele profund umane care-l copleșesc: „Mă născusem pe meleagurile acelea de vis/ pe o verde vale de rai în care ai mei moșteneau/ biserica de două sute de ani...” (Îndrăgostirea de zmeu: „Ecce homo”).

Cea mai frumoasă și mai realizată dintre creațiile dedicate reperului magic, care pare să îi asigure oxigenul vital, este cu siguranță poemul cu care s-a decis să-și deschidă antologia: „Verde vale de rai/ Nepăscută de cai/ Undeva tu erai/ Doar a mea.// Ce miros de pelin/ Într-un spațiu divin/ Un noptatec suspin/ Cuprindea.// Cer albastru suind/ Pe miresme plutind/ Visul meu unduind/ Steaua mea. // Vale ruptă din rai/ Ce frumoasă erai/ Numai tu mă știai/ Numai ea.” (Întârziata vestire: „Vale de

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

rai") lată, așadar, un text prețios, demn de pus pe muzică, dar care pare să nu-și fi descoperit încă compozitorul!

Încheind, trebuie să precizez că Petre Rău, poet consecvent cu sine însuși și nedispus să facă vreodată compromisuri, cu a sa scriitură frustă, concisă și uneori algebrică (din cauza formației sale de matematician), continuă să evolueze sub semnul confesiunii sincere și inspirației atât de inteligent gestionată, fapt ce ne determină să credem că ne va mai pregăti și alte surprize.

Nicoreștenii au tot dreptul să se simtă mândri pentru că, din rândurile lor, s-a putut ridica nu numai un scriitor prolific, ci și foarte talentat.

(urmare din pag. 12)

dramă umană autentică, fără cosmetizări, un roman care nu analizează, ci prezintă frust apăsătoarea lume a personajelor sale. Nu există planuri paralele distincte, nici întrepătrunse sau altfel. Există un singur plan, sec dar decisiv în conturarea unei atmosfere emoționante. Nu întâlnim nicăieri un amestec al vocilor, așa cum nu întâlnim nici complexe labirintice care să provoace ambiguități la o lectură prea rapidă. În curgerea narativă a textului nu există aproape deloc zone cu mister și ambiguități. Totul curge programatic auctorial, sub deplina acoperire a autenticității.

Nicăieri nu primează defetismul. Avem de-a face cu eroii care nu fug și nu-și ascund hidoșenia trupului lor anchilozat, și nici pe cea a suferinței lor. Pe niciunul din ei nu-l găsim căzut în vreo obsesivă spaimă existențială, nu-l vedem niciodată sub semnul întrebărilor și neliniștilor. Sunt totuși niște oameni reduși la dimensiunea lor biologică, împăcați cu soarta crudă care le-a fost rezervată. Sunt eroi care nu luptă, nu se luptă cu propria lor suferință, conștienți că nu se pot împotrivi unui destin neîndurător, unui sfârșit ineluctabil. Mai toți sunt tineri, pot apărea plini de viață, însă la o apropiere mai atentă descoperi că sunt atât de fragili, încât le dai dreptate că nu nici cum și nici de ce să mai lupte. Îți vine să-i îndemni să renunțe definitiv la luptă și să-și trăiască cu demnitate ultimele lor clipe de viață umană.

De obicei, într-un roman ne așteptăm ca autorul să ne descrie o ficțiune în așa fel încât noi, cititorii, să avem impresia că este vorba despre o lume adevărată. În romanul autentic al lui Max Blecher avem senzația că lucrurile se petrec exact invers: autorul ne prezintă o lume reală, iar nouă, cititorilor, ni se pare că este una fictivă.

Prin expresia sa artistică *Inimi cicatrizate* este un roman impecabil. Totodată, el ni se prezintă și ca o proză de investigație a condiției umane, una care nu mizează pe potențialul de reflecție, ci doar pe suflul existențialist.

Mihaela AVRAM

DESPRE ȘI... PRIN VIAȚĂ

-CUGETĂRI-

PRIETENIE...

- Prieteni nu sunt cei care se întorc la tine, prietenii sunt cei care nu pleacă niciodată.
- Un prieten adevărat îți spune mereu adevărul. Chiar dacă nu îl ceri, datoria lui este să ți-l spună.

VIAȚĂ...

- Prefer să visez cu ochii deschiși decât să trăiesc cu ochii închiși.
- Chiar dacă viața nu te întreabă nimic, tu trebuie să îi pregătești cele mai bune răspunsuri.
- Avem impresia că viața este lungă, dar uităm că următoarea clipă nu ne aparține.
- Viața și sănătatea sunt surori gemene.
- În viață sunt multe lucruri pe care nu vrei să le faci dar le faci. Așa cum sunt multe lucruri pe care vrei să le faci dar nu le faci!

DURERE...

- Nu ne doare tăcerea așa cum ne doare lipsa ei.
- De multe ori din durere se naște iubirea și din iubire se naște durerea.
- Orice durere are un început și un sfârșit. Începutul întotdeauna îl știm, sfârșitul niciodată...

FLORI...

- Cum ai putea vedea o floare frumoasă dacă e acoperită de buruieni?!
- Planta care crește cel mai rapid are rădăcina cea mai bună.

DRUM..

- Analizează direcția pe care duce drumul ce-l alegi. Orice rătăcire te poate costa timp și/sau bani.
- Nu orice drum duce unde vrei tu, dar cu siguranță duce undeva.

CUVINTE...

- În lipsa gesturilor, cuvintele sunt nesemnificative.
- Cuvintele rănesc. Și- atunci de ce mai este nevoie de alte arme?
- Cele mai sincere cuvinte le găsim în priviri și totuși continuăm să mințim.
- Nu toate cuvintele frumoase merită ascultate.

Dorian MARCOCI**Din boabe coapte**

Pășeam pe strada amintirilor
Pe când priveau îngrijorate
De prin copaci frunze uscate
Îngălbenindu-se de dor,

Un dor tânjea și-n gândul meu,
Sufletul toamnelor trecute
Se-ntretăia pe nesimțite
Cu-al sentimentelor ecou.

O adiere cu parfum
Prelinsă de pe boabe coapte
Ascunse-n viță stârnea șoapte
Topite într-un rămas bun

Și-acel răgaz cât am trecut
A reaprins ochii tăciune
Cu o sfioasă rugăciune
Pe buze coapte de demult.

Poem de toamnă

Sunt clipe îmbrăcate-n sentimente,
Copacii scutură din deziluzii,
Înfiorați de toamnă și confuzii,
Cu roi de frunze somnolente

În jurul meu și peste pașii umezi.
Și merg, și merg sub soare blând pe gânduri
Abandonând în urmă pașii singuri
Trecuți de culmile unei amiezi.

Iar frunzele coboară fără număr,
Îmbracă clipele cu sentimente,
O tihnă-mi cheamă versul pe-ndelete
Când toamna mă privește peste umăr.

În păru-i despletit tânjesc poeme,
Cu ochi de cer pe suflet prind a cerne
Raze de soare înșirând catrene
În clipa sentimentelor boeme.

Lăsând mesajul

Cu modulații-n trilurile pline
Glasul de mierlă mângâie-nserarea
În spații largi cu notele senine
Și-n suflete coboară împăcarea.

Pare un imn al serilor albastre
Când stelele se-adună câte una,
Și cheamă să privim de la ferestre
Cum dintre dealuri se ridică luna.

E calmul nopții care se așează
Pe firea-ncremenită-n ascultare,

Într-un răstimp din visuri luminează
Luceafărul alunecând pe zare.

Noaptea-i târzie, liniștea adâncă,
E clar și rece aerul sub lună,
Povara zilei somnul o aruncă
Lăsând mesajul alteia mai bună.

Amprente

Se leagănă mesteceni subțiratici
Atinși de aripile reci de vânt,
Frunze uscate-aleargă pe pământ
Sub cenușul norilor apatici.

Cetatea-i cufundată-n amintire,
Fiece zid păstrează o poveste,
Amprenta unei lumi ce nu mai este
Acum se odihnește în privire.

Creneluri, șanțuri, poarta învechită
Așteaptă-un ordin înghețat în timp,
Doar sunetul de clopot în răstimp
Dă semnul vieții care mai palpită.

Ecouri de copite-ating granitul?
Este-o fereastră care bate-n gol
Lăsând să treacă timpul, un simbol
Pe care se clădește infinitul.

Când răsăritul

Când răsăritu-i sărutat de mare,
Din razele-adunate în căuș
Răsfiră peste părul jucăuș
De valuri calda-ngemănare,

E desfătarea unei regăsiri,
Sărutul senzual, o căutare
De buze umede în depărtare...
Sălașu-nchipuitei lor iubiri.

Când răsăritu-i sărutat de mare
Simt doru-ți odihnind pe pieptul meu,
Înlănțuindu-mă cu părul tău
Și buze ostenite-n sărutare.

Grăunțe de nisip se modelează
Subtil în forme călătoare,
Doar trupul meu păstrează în tipare
Făptura ta ce încă mai visează.

Raza de lună

Raza de lună reflectată-n geam
Se odihnea albă, eternă,
Atât de-aproape că ne atingeam
Obraz lângă obraz pe pernă

Și cu privirea calmă mângâia
Mai mult decât o seamă de cuvinte,
Fragilă și senină stăruia
Să-mi potrivească versurile-n minte.

Așa fuior de gând s-a împletit
La marginile dintre vis și cuget
Când luna pe-a mea pernă a păzit
Crampeii unui colț de suflet.

Lucian ADULMEANU

Laus anamnesis

Fă ceva cu amintirile tale într-o proză urbană, ia-le cu bucuria țigăncilor care fugeau în poală cu perele sântilești căzute din părul vostru în drum, în ciuda cititorului-ideal, corporatista melancolizată de burnout, citind joia *Paris for one* pe scaunul din salon, cu moaștele pe cap. Stiloul cu peniță coclită rămâne în urma proiectului, ca un batiscaf vechi se încurcă în plasele de mătasea broaștei. Un tufar de lozie ție nu îți dă prilej de hierofanie a sacralului în profan. Îl prinzi la un vîrtecuș al memoriei doar pe pădurarul camuflat, care îl așteapta pe un căruțaș cu lemne groase din căzătură, după vântoasa dintr-o noapte, acoperite cu vreascuri. După captura asta de o sută-două de lei, se ducea întins la barul Lanbadei, unde, cu un pahar de rom în față, își răsucea un colț al mustății crezând că imită pe Burt Lancaster în *Ghepardul*. Aducea mai bine cu un actor de-al nostru, care se producea duminica la *Unda veselă*, dar cât despre asta tot avea norocul să se frece într-o oră de câteva ori de crupa Lanbadei, care tot își făcea drum până la ușă. Ceva păduratec avea în nervii ei, din vremea când tremura de frică pentru Heidi, trimisă de bunic să culeagă opintici, nu care cumva să-l întâlnească pe colecționarul de fluturi din spița *nymfeta lolita* sau *tortrix viridana*.

Fericite cele care asemenea Penelopei au simțit unda trecutului netrecut, nu ca pe ceva stătut în ape verzui. Să nu ne amăgim, ochii lui Carl Gustav, fixând pentru posteritate un punct gri-rupt cu nuanțe de sepia din selva oscura, nu aveau culoarea asta. O firimitură căzută din scăcițele de lemn așezate în ocnița din foisor, la primul paște al blajinilor, să tulbure irisul, să-l facă să zărească păsările speriate, aciuat în coada ochiului fratelui, nu cu ochii unuia vîndând scorbură traumei. Fratelui Petru îi placea mîncarea mai amară, lui Andrei mai iute. Să nu pariem pe intuiția unui psihanalist de duzină să ne spună că lui luda îi plăcea mai acru. Inspirația să trecă din inimă în inimă, ca o viță marcotată, să prindă rădăcină acolo. Numai coarda mamă să nu fie tăiată prea devreme. Unii, suferind de conjunctiv, s-au precipitat, au tras poarta într-un suflet, au pregătit teascul cu ochii lipiți, lăsând camera pornită pentru apoteoza ciorchinului. Și au venit vrăbiile să ciugulească din cingulat boabele necoapte și fărămele nedospite.

Ai spus că o să îți povestești doar visele care nu trec prin inelul de încercare, așa cum nu treceau ouăle mari de un leu. Aveai nevoie ca toate cinci, cu care ai mers la magazin, să nu treacă, cinci lei era intrarea la filmul de duminică, anunțat joia de caravană, *Cinci pentru infern*. Vă invităm la film! Gestionarul Maței te încerca, lăsând oul cel mai mic la urmă, care trecea prin inel, dar tot îți dădea leul. Visul acela repetat în care făceai liceul la seral, ziua lucrând la un atelier de argăsire a pieilor de oi și vaci, singura industrie chimică din satul vostru, în care se curățau repede angajații. Foloseau la argăsit niște substanțe chimice, cumpărate clandestin de la un combinat din țarg. Nu mai foloseau zerul, dura mai mult. Mă trezeam din vis cu senzația că trebuie să mă scarpin cu mâna stîngă sub antebrațul drept, după ce nu reușeam niciodată să-i aduc patronului cielele cerute, de 7 nu de 10, și eram trimis la loc de profesoara de mate-

matică, când nu eram în stare să calculez o limită banală.

La prima ta operație cu anestezie generală, căutai un semn să te recunoști. Ți-ai adus aminte, în visul acela în care alunecai pe peretele pâlniei, de tăietura din palmă făcută căzând pe gheață la vreo 7 ani. Când te-ai trezit, te-ai surprins cum îți lingeai, cu gura uscată și amară, cicatricea care intersecta linia capului. Chirurgul, venit mai târziu să te vadă, nu ți-a zis că s-au modificat tablele legii și nimic despre acea lumină care se învârtea în sâmbure, fără să poată lumina încă, ci doar să fii mai atent la igienă. Te-ai fi așteptat să îți spună că ai delirat în sentințe din stoicii latini, pe care le scriai în vis pe geamul aburit al unui autobuz. Era poate o premoniție a ceea ce vei fi ani de zile, un navetist, spre un oraș care, după ce la nici zece ani după ce a inaugurat gara cu fast și a rămas fără tren, organiza în sala de oaspeți a primăriei ședințele cu public ale unor templieri aduși de spate și miopi. Veneau snobii țargului cu așteptări ca la începutul unui film de acțiune, li se prezentau ppt-uri la care se uitau ca la niște vitralii dint-o catedrală burgundă.

Faldul lucrurilor

Oalele uitate cu supă sleită de oase într-un dulap de bucătărie vechi, cu fundul de placaj, de care te loveai de fiecare dată când încercai să ajungi la pachetul de țigări de pe sobă. Vă iertați unul altuia viața asta îngrămădită, iertarea venea de la ceva strălucind în ochii ei, o melodie dinainte de muzica asta sastisită de-acum. Sau de la apa ce i se scurgea din părul pe metrul pătrat de gresie al holului, atunci când se-ntorsesese pe ploaie de la prezentarea unui eseu în fața colegelor de grupă mult mai tinere, la concurență în citate din Kundera, și ale profesoarei care la 60 de ani venea încă pe bicicletă la școală și nu putea renunța la stilourile ei vechi și eșarfele demodate în ape.

Fraza pusă ca motto în esul ei „Cel ce vrea să își amintească nu trebuie să stea într-un singur loc așteptând să vină amintirile la el” n-au recunoscut-o, dragele de ele, fascinate de Milan. Cine, dacă a trăit până la 25 de ani într-un orașel prăfuit fără gară, nu ar recunoaște o iubire caraghioasă și adevărul care se răsucește după piciorul unui pahar cu vin ieftin ca șarpele răsposit al lui Esculap.

Prietenele din liceu căzuseră de ceva timp la proba de suport moral, dar pentru că se produceau de câțiva ani, la Cluj sau București, în prezentări de marketing inerte cu PPT și energizante, aveau motive să se uite la ea de sus. Viața ei acolo, în numele unor idei aiuritoare - un oraș cu universitate poate reînvia - o taxau drept amenințare de joc pasiv. O sfătuiau să-și scoată cavalerul tristei moace din debara, unde își lustruia scutul, fundul de tocat zarzavatul pentru iarnă și să se urce în primul autobuz spre capitală.

(continuare în pag. 22)

Târgul ei despre care nu reușea nicio povestire, imperfectul, sătul de sarea prozei, izbea fraza la întâmplare, verbele se chirceau, își mușcau coada înghețată, când li se coseau hainele direct pe ele. Ar fi ieșit ceva măcar cehovian din femeile acelea care se plimbau duminica pe singura stradă mai de Doamne-ajută din oraș, cu mers greoi, de parcă rochiile le erau tivite cu pilitură de fier. Și bărbații lor care făceau semn cu creionul chimic în calendar de câte ori, la barieră, domnișoara doctor cu picioare lungi i-a privit întâmplător în ochi, după ce mai înainte se uitase muștrător la ciupercile nicoreți care se zăreau prin punga transparentă de plastic din portbagajul legat cu cablu de ghidon, cu roțile înglodate de noroiul făcut de leșia aruncată din căzile de plastic de doamnele din mahala ieșite până la rigolă în furou.

Scurt excurs filologic. Leșia nu vine de la leși. Nici de la greci, deși politica, dacă te uiți la ea ca la un tablou pointilist, vine de la ei. A intrat pe o poartă prin care nu mai poate ieși, dar până să iasă, ca o găină sătulă de trufandale, se face că nu o nimerește. Polticienii, acești domni de moravuri ușoare, ar trebui sezonier să-și cerceteze deviația de sept în luciul farfuriilor la fiecare mic-dejun, deviația aceea de sept caracterial care se tratează numai cu leșie din cenușa cireșului de pasăre, pe care ar fi trebuit să îl cunoască în lungile stadii de specializare dincoace de lumea spălăcită a ecranelor. Ca să lase seară de seară peste popor, ca un climax sau clismă retorică, concluzia aceea carteziană „Despre ce vorbim?”, imitată de toți taximetristii.

Fără nicio înțelegere, joia, la mijlocul săptămânii inimile voastre să se îngâneau singure, când alergați în poiană până la stejarul cu trunchiul acoperit de fierea pământului. Clipe când, la întoarcerea în cartier, fraternizați cu orice amărât, doar ei i se făcea rușine de vremea când rima în poeziile sale dicteu-automat proletar cu cleștar și la amintirea corului de la Oastea Domnului pe care îl auzise în pădure.

Ție ți se făcuse rușine de amintirea vremii când ai renunțat la speranța că destinul tău atârnă de tocitul dezmembrămintelor dreptului de proprietate, după ce te-ai târât 4 ani în ceea ce ai crezut tu că înseamnă facultate de drept, facultate care încăpea la parterul unui bloc. A venit și momentul de luciditate când ți-ai săpat cu lama cuțitului pe tocul ușii de la intrare cuvintele: minciuna nu are ce căuta aici.

Miturile supraviețuiesc în cele mai clare definiții, dacă ai norocul să prinzi țighelele de care să tragi și reușești să rezisti somnului de după-amiază. Ți s-a spus că lui Goliat i-a venit mintea la cap și a priceput conceptul de onestitate, eu te-ncredințez că-și ascunde intențiile, fii atent la psihopatologia vieții lui de fante de cartier, nu din comerțul cu rapiță s-a făcut el cetățean respectabil. Nu te aștepta să te tragă vreun înger de mânecă dacă va pune ochii pe nevastă-ta, exact atunci când ea va pofți creier de curcan pane dietetic și tu o țigară bună, dar cine te întrebă? Unde mai pui că seamănă cu Llosa în interviul acela dintr-o casă conspirativă și verde de pe Dorobanți, care, îți place să crezi, i-ar fi aparținut unui poet-blestemat simbolist.

Acum între noi doi București, ți-ai spus în vara aceea, să facem comerț, nu cu fire de iarbă, ci cu frunze de plop din spatele blocului 15 de pe Ștefan cel Mare, puse la

presat într-un caiet ieftin - jurnal de 4 zile în București - plop care nu mai poartă sporii florii de făină de la moara Dâmbovița. Ce-ai făcut e un fel de vizită la un muzeu în aer liber, ți-ai oferit o lecție de educație non-formală, ca să vorbești în limbajul castei din care faci parte. „Stau de 54 de ani în blocul acesta, îl știu pe Mircea de când era atâta”, ți-a zis un bătrân și ți-a arătat jumătate din lungimea bastonului. Ai fi putut adăuga de la tine că bătrânul, mecanic în tinerețe, ar fi vrut să-l învețe pe Mircea cum se schimbă o planetară, dar, mai mult ca sigur, n-au stat mecanici în blocul acela. Deși, când citești Levantul, n-ai zice că nu a avut ceva cunoștințe de mecanică și aerodinamică.

Alania

În târgul alanilor ajungeai dimineața, cu ochii lipiți de somn. Înainte de prezentarea tezei, întâlnire cu celeritate, in nomina vespasiani, emoția turistului, fraza ți se învărtea ca un gaz prin spirala alambicului și nu era cazul, doar nu era vorba de o teză despre schimbarea punctelor cardinale, ci de niște cauze care înlătură caracterul penal al faptei. Sau poate cauza era mai banală, un măr nespălat din kilul cumpărat de la Sârca, mâncat în microbuzul care te ducea pe drumul ce-ar fi trebuit să nu te mai facă să citești cu noduri Descriptio Moldavie. Pe aici va trece via regia, limba lată de autostradă care îi va scoate pe carpii&costobocii&alanii, vorbitori de latină populară și iubitori de muzică la fel de populară, din sărăcie.

Nu purtai încă perciuni stufoși ca un sceptic englez, nici nu deveniseși supus al majetății sale medicina, la fiecare atac al unui guturai răspundeai cu vagi cunoștințe de psihanaliză și în poeme care mai țineau încă seama de diacritice și dialectică. Mult nu mai era până să treci prin lustrația autoironiei. Te luai singur de sus, vorbeai de termenele de valabilitate ale sentimentelor, ca de niște pereharbuzești.

Îmi spuneai că genetica noastră s-a împregnat de toată istoria de slugă, durerea de la articulațiile mâinii atavism din vremea când ridicam plasele în bălțile Siretului pentru clenii fanariotului sau de la fierul de călcat plin de cărbune pe care-l scuturau strămoșele noastre atunci când nevastei boierului nu-i cădea bine juponul. Ionuț, amicul tău sucevean de la clasice - ar trebui să scriem undeva cu litere de bronz, pe atunci încă se mai făceau limbi clasice - supărat pe Lăpușneanu că a mutat capitala în târgul alanilor și pe soluția „codrul frate cu românul”: n-am ridicat cetăți în fiecare târg, doar fuga cu bocceaua și purceaua în codru. Nu mai pui la socoteală că în șesurile alane codrul era numai o pădure de răchiți și soci, printre mlăzile cărora ai noștri pândeau când pleacă tătarii, să-și intre în drepturi.

Și cei doi greci la medicină care, la terasa din coasta Râpei galbene, se uitau la macaraua ce ridica două statui de ipsos cu superbie înțelegătoare. Unul din voi s-a luat iarăși de focșăneni,

(continuare în pag. 23)

acești Janus, contranimi, pe care nici accentul căutat nu-i trădează. În Focșani, fiecare moldovean își dă, de fiecare dată când este în drum spre București, singur foc la anii trecuți, ascunzând cenușa prin toate buzunarele, ca s-o arunce pe șleaul Ialomiței.

Țuricheni

Când mă trimitea mama să iau uleiul și zahărul de pe cartelă, de-acum eram și eu la școală și mă descurcam. Nici măcar nu trebuia să iau pentru ulei două sticle, pe care s-ar fi putut să le izbesc una de alta și să le sparg, ajungea una. Atâta îmi dădea mama în grijă ca, atunci când îmi va cântări Duraga, vânzătorul pocăit, zahărul, să nu mă las ispitit să mă uit în altă parte, dacă mă întreabă el de ceva, arătându-mi cu degetul. Cum mă uitam, cum dădea cu căușul de marginea tereziei coclite de cupru: gata, kilul. Nu cred că erau mai mult de 700 de grame.

Povestea asta începe nu de la Duraga. În ziua aceea nu era la magazin, îi ținea locul Prigare, care avea un aprozar mai sus pe vatra satului. De data asta eram trimis să cumpăr apretor pentru perdele. De la bucătăria de vară până la poartă uitasem deja. Sfatul primit de la mama, să spun apretor, apretor, apretor până la magazin. Când am ajuns în fața lui Maftei, vânzătorul de la stofe, nici vorbă să-mi mai aduc aminte de apretor. Du-te acasă înapoi, și spunei lui mâne-ta să-ți scrie pe o foaie ce trebuie să cumperi, mi-a zis Maftei, care nu m-a repezit. Era un bărbat cu vorba domoală, de vreo 60 de ani, deloc adus de spate la cei aproape doi metri ai lui. Șchiopăta, dar nu puteam să-mi dau seama de care picior. (El mă găsisese când eram de vreo 4-5 ani pe zoană, priponit singur cu un lanț, ca să fiu la fel cu mieii noștri care erau legați acolo. Asta este soarta unora născuți pe 4 octombrie).

M-am întors și tot am răscolit prin caietele mele să găsesc o foaie nescrisă sau nemăzgălită. Până la urmă mama mi-a scris, cu scrisul ei rotund și mare, apretor pe coperta unui caiet de matematică, din cele cu tabla înmulțirii, coperți pe care vara le foloseam pentru cărțile de macao și șeptică, tăiate rotund, ca aluatul pentru gogoși. Ajungeai să recunoști șeptarii după ce fel de înmulțire aveau pe spate. Pentru mulți din băieții cu care jucam cărți pe zoană, șeptica era și o școală de vară la matematică, mai repetau înmulțirea.

Când am ajuns la magazin Maftei stătea de vorbă cu Prigare și unul Goagă. Toți trei fuseseră pe front. Goagă, care fusese la infanterie, povestea că pe frontul din Rusia se împrietenise cu unul din Valea Albă. Îi tot spunea ăștia că e norocos la artilerie, aici mor mai puțini. Într-o zi, când l-a căutat, a aflat că a fost tăiat de un obuz de la jumătate. Noaptea, povestea Goagă, tot cerul era luminat de proiectilele trase de katiușele rusești. Odată, după ce ieșise din adăpost, tremurând de frică, să-și facă nevoile în niște tufe, când s-a întors a descoperit că nu mai are cască. Crezând că a uitat-o afară, a mers din nou în tufe s-o caute. Aștepta ploaia de proiectile care lumina cerul să vadă unde și-a lăsat casca. Mai dibuia și pe întuneric cu mâinile, c-a fost nevoie după aceea să se frece apăsător pe mâini cu niște frunze de boz. Asta este, zicea Goagă că și-a spus

atunci, ies mâine la raport și recunosc că mi-am pierdut casca. Când a ajuns în adăpost, i-a zis sergentului Horga, consătean de-al nostru, ce-a pățit. Horga a început să râdă. Casca ți-i pe cap, Goagă.

Maftei, care fusese pe ambele fronturi, zicea că până în munții Tatra n-a pățit nimic. Acolo o explozie l-a acoperit cu pământ. În gură simțea numai pământ și pietriș. La un moment dat se făcea că era copil, păștea oile în șes la Rătești și era o căldură de te uscai în picioare. A mers să caute apă la izvoarele din gura șesului. Nu numai izvoarele, toate băhnrurile erau secate, cu huma neagră crăpată care ardea tălpile. De sete nu mai putea să respire. Oile stăteau și ele cu gura căscată. Din ochi parcă îl întreabau: unde-i apa, de ce ai lăsat-o să se rupă și să se scurgă în pământ? De mila lor, începuse să sape într-un mal cu mâinile. S-a trezit, strigat de un prieten de-al lui de la Miroslavești, care, după ce săpase în pământul răscolit de explozie, îl zgâlțâia acum de veston. Nu-și mai putea mișca picioarele. A stat câteva zile la infirmerie, apoi i-au drumul acasă, oricum în două săptămâni s-a terminat și războiul.

Prigare și-a scos ceasul cu lanț din buzunarul de la pantaloni. Stați să vă spun povestea lui, zice el. Eram la Cotul Donului. Lângă noi era o baterie de tunuri nemțească. Se lăudau cu tunul lor antitanc nou. Și ofițerul lor un fuduul! Știți cum se spălau nemții. Își dădeau pacheștile jos, de le atârnavă până în cisme, se dezbrăcau până la brâu. Nu se zgârceau la săpun, din acela alb ca untul. În fiecare zi la fel, pe mâini, pe față, urechile, gâtul, pieptul și subsiorile. După fiecare spălat, se ștergeau apăsător cu prosopul până li se înroșea pielea. Ofițerul acesta de care vă zic, a scos tacticos ceasul din buzunar și l-a atârnat de ciotul unei răchiți. Apoi, după ce si-a scos vestonul și cămașa, le-a agățat tot acolo. A coborât vreo doi pași la un pârau și a început să se săpunească pe față și pe toată pielea. Când am văzut că, din cauza săpunului care îi intrase în ochi, nu mai vede nimic, m-am repezit și i-am luat ceasul. M-am dus mai încolo, cam la 300 de metri, și l-am ascuns sub un bolohan.

Când s-a întors neamțul să se îmbrace, mai ia ceasul. Nici nu s-a dus la ai lui să întrebe dacă au văzut ceva. A venit la grupa noastră întins, ne-a aliniat pe toți și a zis să ne dezbrăcăm. Până să vină sergentul nostru, neamțul, cu pistolul în mână, ne-a căutat pe fiecare prin buzunare. N-am să uit cât oi trăi ce spaimă am tras și cuvintele neamțului care urla la noi: toire ur, toire ur, rumenișe dibă, dibă, țuruc, țuruc. De câte ori aud pe vatra satului pe unul care strigă la cai țuri, țuri, mă duce gândul înapoi la neamț și la Cotul Donului. Și scot ceasul din buzunar și mă uit la el, chiar dacă n-am nevoie să știu câte e ora. De rugat poate uit în vreo seară, dar să-ntorc ceasul neamțului nu se întâmplă să uit. Avea neamțul scris și numele lui pe capac. Și Prigare ne citea mândru numele acela: Heinric Bol.

Răzvan FUGACIU

Azi

sigur
 în trupul tău
 e o ceată de înger
 care zguduie neîncetat
 tăcerea dintre ieri și mâine.

Privire

acești ochi albaștri
 văd cerul imens
 cum plânge
 în amurg.

acești ochi albaștri
 pătrund în lumea
 misterioasă
 a poeziei.

acești ochi albaștri
 vor privi ultimul chip
 al mamei
 al sfârșitului.

Spațiu

ce mai rămâne
 dintr-un sat
 odinioară plin?
 un spațiu
 în care poți depozita
 alt sat
 altă durere.

Iubire la metru cub

iarna asta
 îmi voi cumpăra
 o sută metri cubi de iubire.

Încă mai aștept

ziua când îmi voi planta
 inima într-un ghiveci cu panseluțe
 decupate din pieptul răsăritului.

clipa când ne vom întâlni
 sub plapuma caldă a zăpezii
 privindu-ți inocența din ochi.

să învăț tainele iubirii
 ascunse într-un tablou sfidător.

Acolo în mormânt

oricât de mult nu mi-ar păsa
 știu că într-o bună zi
 mormântul rece
 va adăposti
 trupul
 meu.

nu-mi pasă deloc
 voi avea timp infinit să scriu.

Abatere

cândva am fost un fiu risipitor
 risipeam vorbele înțelepte
 primite de la părinți.
 au erupt din mine
 precum lava vulcanului **etna**

unde au dispărut?

Angi Melania CRISTEA

Orașul cu castani al poeziei

Volumul "Tăceri îmbrăcate în cuvânt" al poetei Mioara Baciuc apărut la editura Pim în anul 2019 cuprinde versuri ritmate, calde, dezvăluind un suflet extrovertit.

Pasiunea pentru poezie începută încă din adolescență devine un mod de evadare din zona economică. Inițial pedagog, Mioara Baciuc ocupă în prezent funcția de inspector la ANAF și acest lucru o determină să își regăsească sinele poetic în lumea mai relaxată a întrunirilor literare care s-au materializat și cu niște premii dintre care se remarcă *Premiul special* în cadrul celei de-a patra ediții a premiilor literare "Uniti per la legalita", Napoli, 2020. Este un membru activ al Asociației pentru civilizație ortodoxă (ASCIOR), dar și al Cenaclului literar "Mihail Sadoveanu" din Constanța.

De curând a devenit membră în Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Quebec, Canada și în Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România.

Tema volumului său, al patrulea cronologic, este cea a iubirii universale alterate de trecerea timpului: "Trecut-au anotimpuri peste noi / Ce și-au lăsat amprente peste suflet / Cernând povestea dragostei în doi..." (TRECUT-AU ANOTIMPURI PESTE NOI). Salvarea în fața degringoladei existențiale este arta scrisului: "Mă înconjoară de stihuri care îmi cuvântă / Prin rafturi de cunoaștere, flămând" (DACĂ).

Arta produce în sufletul poetei o metamorfoză, aceasta fiind capabilă să își schimbe dispoziția în funcție de relația cu arta: "Dar, dacă inima mi-i soare / Ce curcubeie-mi picură prin vene / Răstornă cutii ale Pandorei peste mare..." (DACĂ).

Prin filonul artei poeta Mioara Baciuc se simte parte a divinității, într-o comuniune veșnică cu aceasta: "Și las deschisă-n versuri o porțiță / Să-mi ducă pașii spre Dumnezeire..." (DACĂ).

Poezia "DUMINICA SUFLETULUI" are o notă de modernitate ce demonstrează că schimbarea registrului stilistic este benefică pentru autoare care găsește resurse nebănuite: "îmbrăcând în verde / duminica sufletului..." (DUMINICA SUFLETULUI).

Duminica pare de altfel investită cu puteri sacrale și în erosul terestru: "Îmi scalzi diminețile creștine în roua din privirea ta / flămândă de duminica trupului meu..." (PE ULIȚA GÂNDULUI HOINAR). Iubirea capătă accente oximoronice: "Ascultă tăcut povestea ei / Fără să-i poți striga secunde..." (MĂ IARTĂ).

Un poem aparte este "ROMANȚĂ IUBIRII". Versul poetei se rafinează grație iubirii-catharsis: "Nu ți-am mai scris demult o poezie / Cuvântul a făcut popas la

mine-n gând / Nici nu mai știu de-a fost real sau fantezie...". Alteori versurile devin liturgice, au intonație de psalm: "Ne iartă, Doamne, fără preget / Că să putem din nou zâmbi ..." (DE CE-MI EȘTI TRISTĂ PRIMĂVARĂ?).

"SCRISOARE, DE ZIUA TA" amintește de "Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său" nu prin dedicație, ci prin ton și atmosferă. Aceste schimbări bruște ale stilului fac cumva inegal volumul.

În "DOR HOINAR" poeta este iarăși atinsă de modernitate: "Te voi iubi mereu cu dragoste curată / La fiecare margine de anotimp", pentru că, nu-i așa?: "universul... se-asternă / în strale de sărbătoare / în leagănul cuvântului" (CINE SUNTEM NOI).

Iarăși versuri adevărate într-un alt poem: "gândul meu bun, / prin brațul versului meu, / va putea deschide / fereastra soarelui / în grădina sufletului tău, / alungând neputințele !?... (NEPUTINȚE).

Marea pare o obsesie mai veche, motivul marin repetându-se constant. Se remarcă versul cu rezonanțe blagiene: "Mi-e dor de chipul tău, lumină..." (MI-E DOR SĂ-MI FIE IARĂȘI DOR DE DOR).

Poeza are conștiința vocației artistice într-un poem precum: RESCRIU POEMUL VIETII CE SE CERNE: "mă trezesc, în zori, la mine-n vers...". Versurile devin limpezi și naturale: "De m-am pierdut în naufragiul unui vis / Noian de nuferi vin să mă salveze..." (MI-E INIMA UN NUFĂR).

Poezia se descoperă fragil printre emoții pentru "fetița din orașelul cu castani" care trebuie să lase versurile să curgă firesc. Așa cum valorile mării se izbesc de mal, tot astfel talentul va dezvăli perla ascunsă în scoica.

Volumul este plăcut de citit, ușor de înțeles și urcă cu încă un pas pe Mioara Baciuc spre altarul Poeziei.

Lidia POPA

Călătorie în noapte

Călătorie în noapte
Fantomă singuratică peste un pod,
La trecerea râului de lazurit
Mă duce pe târâmurile basmelor
Cu monștri care apar din întuneric.
Frisoane friguroase și o respirație puternică
Ce mă urmăresc din toate părțile.
Fluieratul bufnițelor din spate,
Aud negurile. Mă întorc... Sunt singură
În acest peisaj tulburător.

Frica ajunge la mine din toate părțile.
Sunt trează?! Nu, visam...
Pot continua să merg,
Chiar dacă picioarele mi le simt blocate.
Călătorie în noapte... Ce vis înfiorător!

-Care sunt științele de jucat la zaruri?*

-Cunoașterea binelui și a răului, răspunde Critias
* dialog între Socrate și Critias despre științele trecutului pe care să pariezi în prezent și viitor, discuție descrisă de Platon în *Carmides*

La vremea asta de fadó*

Nu știu dacă voi putea
să zâmbesc mâine și apoi
un alt maine...

Cineva ia ca atare, favorabil
zâmbetul, poate pentru că este
fără niciun motiv sustenabil.

Cred că vine un moment
când trebuie să nu mai zâmbesc,
a crede în miracole, ele nu există.

Fadó-ul este pesimist pentru o grimasă,
în proba de credință pierde altitudine,
nu seamănă cu vulturii liberi din munți.

*fadó - are origine în limba portugheză și se poate traduce cu dor în română, deși în origine este un cântec melancolic însoțit de chitară ce vorbește despre destin. În 2011 fadó-ul a fost înscris în Patrimoniul cultural imaterial al umanității UNESCO.

Aterizez în corolarele geometriei

Oh, ce epavă lunară ai
descoperit în sensibilitatea mea,
sculptată orbitor ca o floare
în fundalul întunecat al revoltei.

În răscrucea invizibilă, îngerească și timidă
te extrag din întuneric de departe
cu un cântec de vioară prin care împărtășesc
viața comună naufragiată la extrem.

O aterizare este întâlnirea noastră acordată
în corolarele apostolilor prozești
respingându-i pe cei care ne iubesc nepicant
în primordialul dezbrăcat de inocență.

Luna ne privește complice ca pe îndrăgostiții
teoremei pitagoreice: geometria euclidiană
stabilirea unei relații fundamentale
între (ambele) laturi ale unui triunghi dreptunghic.

Adevărul iese întotdeauna din tăcere

Și-a cusut gura pentru că s-a aflat în fața
unui cuceritor de vise, un ticălos înșelător.
Lupul pierde blana, dar nu viciul!

Astfel își dădu seama că acesta era obișnuit
să calce pe trupuri sfâșiate de o rachetă
care ocazional arunca peste granițele sale.

Dar ce inimă are acel ce se consideră însuși
un lider de trăgători în țeapă nepedepsit?
Și de ce trebuia să-i încredințeze visele?

Întunericul s-a făcut răsărit și ea,
un cititor fin în stele
a simțit înșelăciunea și s-a îndepărtat
de ciuma umană
ce adulemea în aerul dimprejur
înainte de sfârșit.

Porțile mari s-au deschis larg
în fața labirintului.

În fața ei era o viață nouă
și o pajiște înflorită.

Ceața a dispărut, o siluetă
s-a dus spre lumină.

Din tăcere a auzit cum scapă
întregul adevăr.

Pierderea

Ființa umană în anxietatea așteptării
știe să scape fără să cedeze durerii,
prin înlocuitori, prin evadare
din expresivitatea plânsului.

Asta ar putea însemna
că este ușor de îndepărtat
cauza durerii, acceptând
moartea ca fiind un rău necesar.

Atunci ce mai rămâne?
Un vid de netrecut,
anularea sentimentelor
închizând ușile memoriei.

Dacă am fi în această situație
am acceptat suferința, deja în trecut
ca un tribut necesar pentru a trăi
cotidianul în cadrul durerii.

Dar, încă putem lua în considerare
umanul ca ființă cu umanitate? Dubiu:
Manifestând durerea cred că este
secțiunea transversală care diferențiază.

Ioan Romeo ROȘIANU

Scrisoare despre frunze căzute și Dumnezeu

LUBITO, azi am mers prin parcul din marginea orașului și mă visam desculț prin liniștea grea mă apăsa gândul că strivesc frunze și că nimeni și nimic nu mi-a dat voie să rănesc iarba am învolburat frunze căzute și-am strâns ghindă și jir pentru amintiri și trăiri viitoare mă visam desculț prin iarba tunsă scurt te țineam de mână și speram să alergăm printre norii joși of, Doamne aveam senzația că dacă sar un pic pot să-i ating cu mâna și să-ți strecur unul în suflet.

(Mai știi când ți-am zis că Dumnezeu se ascunde în lucruri mărunte și că măreția lumii nu înseamnă nimic?)

Așa a fost și cu noi când am străbătut aleile întortocheate când oameni străini se minunau de liniștea noastră poate simțeau din priviri nostalgia din trăiri iubirea și din lumina simțirea și se pogora cerul, lubito și fotografi nu erau să vadă cum te transformai în înger în ochii mei cum îți creșteau aripi de viață pe umeri cum îți inflorea în colțul gurii un zâmbet.

(Mai știi când ți-am spus că Dumnezeu până și-n frunzele uscate se-ascunde atunci când le mângâiem și le punem în carte?)

Am ridicat priviri înspre ceruri și de printre norii blânzi Dumnezeu ne făcea cu mâna era modul în care ne mulțumea El pentru că-n dimineața în care alții își beau cafeaua noi aprindeam lumânări la bisericuța din colț era semn de lumină și-un cântec ceresc se strecura printre frunze odată cu vântul hain oameni străini ne priveau fericirea cu ochi hulpavi oameni străini ne-ar fi numărat pe degete surâsul și zarea de parcă am fi luat de la ei împrumut nisipul clepsidrei așa ne trăgea de mânecă timpul grăbit.

(Mai știi când te-am mângaiat pe coapsele calde că să-mi pot termina poemul infrigurat?)

Așa a fost, lubito în parcul de la marginea orasului când eram inconjurați de oameni și liniști dar a fost infinit mai frumos în odaia în care am fost inconjurați de tablouri și cărți.

Scrisoare despre facerea lumii

și Dumnezeul iubirii lubito, primul om a apărut pe pământ nu s-a transformat din maimuță spune sufletul meu Dumnezeu l-a făcut pe om când era trist de aia femeia a ieșit mai frumoasă din coasta lui

abia după ce a făcut femeia Dumnezeu a fost mulțumit și fericit de rodul mâinilor lui la fel am fost și eu, lubito când am memorat în palmele transpirate și goale formele trupului tău memoria sufletului meu a accesat memoria facerii noastre din lut a fost ca atunci când în prundul pârâului de munte făceam metereze pentru oprit ploaia nimeni nu știa jocul nostru cu vântul când ne ascundeam printre crengi să nu ne vadă soarele mereu m-am opus, lubito știi bine inima mea n-a fost niciodată pasăre de colivie mereu am răscolit munții căutând plaja mării, mereu în nisipul spălat de valuri căutam tihna pădurii mereu în privirile tale am căutat vederea de început, lubito când Dumnezeu s-a aplecat asupra ta și te-a făcut.

(Mai știi când te-am rugat în genunchi să-mi faci loc în liniștea ta?)

Așa a fost, lubito când Dumnezeu a început să treacă mătânii prin inima mea goală ai apărut tu cu mătăsurii de ceață pe umeri și iluzii de haine pe trup te-ai înfipt ca un hanger până la prăsele în privirea mea și am orbit de atâta lumină atunci s-a făcut de zi apoi s-a făcut de noapte și în tumultul clipelor scurse minutarul n-a mai ținut ritmul cu bătăile inimii rănite ceasul vechi, lubito tăcea la fel și amintirea tatălui prea devreme dus într-o lume numai a celor mai drepti eu stau strâmb, lubito și măsoar cu priviri drepte depărtarea de tine și lume și viață și-ți spun că un copac care cade-n pădure face mai mult zgomot decât toată pădurea ce crește zicea cineva și-ți spun, lubito că lumina face loc întunericului așa cum în patul gol îți fac tot locul din lume și viață.

(Mai știi când la marginea de răsărit a pântecului tău a început să încolțească iubirea noastră?)

Așa a fost, lubito când în răscrucea zilei căutam urmele șterse pe caldarâmul crăpat când de atâta cer limpede Dumnezeu nu se mai putea ascunde după niciun nor atunci am văzut lumina și viața, lubito și-n inima mea a crescut dintr-o dată speranța a fost ca la-nceputul lumii apoi Dumnezeu i-a gonit pe pământ pe îngerii păcătoși dintr-o dată n-am mai fost singuri, lubito pentru că-ntre noi și sufletele noastre a crescut mai rău ca durerea îndoiala.

Eugen ONISCU

INIMA STRĂINULUI (fragment)

În vara anului 2019 Eusebiu Bădescu plecă în concediu din Berlin spre orașul său natal din România. Nu mai fusese de zece ani acasă, și în tot acest timp călătorise mult și întâlnise fel și fel de oameni, se confruntase cu situații grele uneori, ba mai mult de atât fusese căsătorit și nevasta sa îl lăsase. Toate acele circumstanțe ale vieții sale de emigrant îl transformaseră într-un om călit în vâltoarea vieții. Ar fi putut să vină mai des acasă în concediu, dar nu dorise pentru că la douăzeci și nouă de ani suferise o mare decepție în iubire și dorise să plece fără a se mai uita în urmă. În acel an murise mama sa și profund îndurerat își dădu demisia de la poșta unde lucra ca funcționar și emigră în speranța că va uita totul.

Sosi în orașul său natal de lângă Dunăre. Plin de amintiri și toate acele răni ale inimii sale pe care le credea cicatrizate simți cum se deschid din nou. Îi reveni cu putere în minte acel episod dramatic când fiind tânăr și naiv, crezuse cu toată puterea ființei sale în inocența iubirii. Și apoi revăzu cu ochii minții cum prietenul său cel mai bun cu care pe atunci își împărțase toate secretele, îl trădase și îi luase logodnica. Emigrase pe când avea douăzeci și nouă de ani cu inima frântă de moartea mamei sale și de faptul că își pierduse logodnica. Și se întorcea după zece ani ca unul ce văzuse și trăise multe situații neprevăzute pe care viața de emigrant i le așezase în calea sa.

În momentul când pătrunse în curtea casei părintești unde era tatăl său și un frate de-al său ce avea familie, i se păru că toate erau neschimbate așa cum le lăsase atunci când plecase. Curtea lor, grădina cu flori din fața casei lor pe care mama sa o îngrijea mereu pe când trăia, casa copilăriei lui așa cum o avea în minte clădită cu gust cu camere mari confortabile ce îi amintea de bucuria nevinovată a copilăriei. Totul părea că îl așteaptă și că îi urează bun venit acasă. Primul care îl întâmpină fu tatăl său ce în zece ani îmbătrânise mult. Iar atunci când îl văzu începu să lăcrimeze și spuse:

- Eusebiu măi băiatule ce mult te-ai schimbat...

După care îl îmbrățișă și-l sărută pe ambii obraji. Apoi tatăl său îi atinse cu mâinile sale zbârcite de bătrânețe, părul, obraji și îl privi îndelung. El la rândul său îl privi pe bătrân și rămase uimit de părul alb, fruntea încrețită de riduri, ochii înlăcrimați și fața brăzdată de riduri. Îmbătrânise mult tatăl său la cei șaptezeci și cinci de ani pe care îi avea.

- Cum ți-a fost măi băiatule printre străini? Of, că mult mai amărât, în fiecare an ai avut câte un concediu și nu ai dorit să vii niciodată acasă. Se pare că acea decepție cu Adina te-a afectat mult, dar mai bine să nu

mai vorbim despre asta. Lucrul cel mai minunat este că ești aici și că eu pot să te văd să te ating, lasă-mă să mă mai uit odată la tine...

Și tatăl său pe care îl chema Alexandru îl mai privi odată îndeaproape admirându-i părul negru, ochii săi căprui în care strălucea bucuria revederii și fața sa pe care se discerneva acea expresie a omului călit în vâltoarea vieții de emigrant.

- Încă ești bine dar te-ai maturizat mult, ai trecut prin bucurii și tristeți singur acolo printre străini, îmi pare rău că nu am fost acolo ca să te sfătuiesc, să te încurajez când era nevoie. Ai preferat să suferi singur, să lupți cu viața așa cum tu ai crezut de cuviință. Iar la telefon de câte ori vorbeam cu tine nu îmi dădeai prea multe informații despre cum o duci acolo, despre cele mai intime sentimente ale tale. Întotdeauna ai fost diferit de frații tăi pentru că nu ai fost așa deschis ca ei, tu mereu te închideai în tine și nimeni nu putea să știe ce este în lumea ta interioară, ce gânduri îți roiesc în minte și ce anume te frământă. Mama ta spunea Eusebiu este mult mai sensibil decât ceilalți, să-l tratăm cu mai multă delicatețe. Și avea săraca dreptate erai favoritul ei. Poate că nu ar fi trebuit să amintesc despre ea, dar nu pot pentru că tu semeni la chip foarte mult cu mama ta, încât îmi aduci aminte de ea și de viața noastră de odinioară. Of, cât de diferit îți plănuiam noi viața ta și cum mai credeam că am să mă joc cu copii tăi și vei rămâne aici cu noi și iată că realitatea este cu mult mai dură. Dar să ne mulțumim că ești sănătos și că te-ai întors chiar dacă numai în concediu, deși se pare că Alin ți-a pregătit o surpriză și poate că vei accepta și îmi vei face o bucurie nespuse de mare.

- Mă bucur și eu să te revăd...

Apoi se întâlni cu Alin fratele lui care era cu doi ani mai mic ca el și cu Cristina soția acestuia și cu cei doi copii ai lor care îl priveau ca pe un străin neînțelegând ce caută acel om în casa lor. O auzi pe Sorina fata mai mică a fratelui său întrebând:

- Tată omul acesta este fratele tău?

- Da, și este unchiul tău pe care trebuie să-l respecti.

Văzu uimirea de pe chipul fetei de opt ani și surâse. Toată acea revedere îl zgudui emoțional pe Eusebiu. Alin îi propuse să vină să lucreze cu el în șantierul naval și să lase viața de emigrant. Iar Cristina ce lucra ca educatoare la o grădiniță, îi spuse că în următoarele zile avea să-i facă cunoștință cu o prietenă de-a ei care era singură. Eusebiu ca să nu-i supere le spuse că se va gândi la oferta lui Alin ce lucra ca inginer în șantierul naval și care ajutase mulți prieteni și cunoscuți cu un loc de muncă în șantierul naval. Și de aceea îi putea oferi și lui Eusebiu un loc bun de muncă.

A doua zi Eusebiu ieși spre seară să se plimbe pe faleza orașului. Era stăpânit de un sentiment straniu, deși își îndrăgea locurile natale și simțea că România era patria lui se simțea străin acolo. Mentalitatea oamenilor, tot mecanismul vieții, toate i se păreau atât de diferite de tot ce văzuse și trăise în occident. Până

(continuare în pag. 29)

și faleza pe care de atâtea ori ieșise ca copil, adolescent, tânăr, i se părea atât de demodată, pentru că văzuse în Spania faleze mult mai bine amenajate și de aceea totul i se părea ca rămas în urmă. Iar el se simțea ca un străin acolo între ai lui și apoi văzuse atât de mulți români ce emigrau spre o viață mai bună încât se credea parte din acel dramatic exod. Realitatea tristă era că se obișnuise să trăiască departe în occident.

În timp ce se întorcea spre casă, se întâmplă un lucru la care se gândise mult de tot în timpul vieții sale de emigrant și anume, cum va reacționa când o va revedea pe Adina. Și într-adevăr chiar în fața lui în timp ce străbătea unul din marile bulevarde ale orașului, era Adina însoțită de fata ei ce avea în jur de nouă ani. Adina era foarte puțin schimbată de cum o știa înaltă, blondă, cu ochii albaștri, radiind acea frumusețe feminină ce îl ținuse subjugat mult timp și îi rănise adânc inima. Privirile lor pentru câteva clipe se întâlneau și văzu în ochii ei uimire, părea foarte surprinsă de revederea sa și puțin vinovată. Putu citi totul în ochii ei doar în câteva clipe cât dură revederea lor. De asemenea putu să discearnă și faptul că era fericită și că lucrurile îi mergeau bine în viață. Acea revedere îl întristă nespun de mult. Trecură unul pe lângă altul fără aș spune ceva. Își simți inima îndurerată dar se gândi că trebuia să se comporte ca un om matur și ca de obicei să-și ascundă cele mai profunde sentimente ale lui. Trebuia să-și îngroape acea durere ce țâșnise la suprafață din adâncul inimii sale.

În următoarele zile hotărî să-i facă o vizită unui unchi de-al său, fratele mamei sale pe nume Costea. Nu se simțise niciodată bine în preajma acelui unchi al său datorită faptului că era un om cu un trecut dubios și avea cu totul alte valori decât tatăl său, nu îl îndemna să umble niciodată pe căile cinstei, ba din contră mereu îi spunea că pe orice cale trebuie să faci avere. De aceea mergea la acea vizită cu inima strânsă conștient fiind că va trebui ca jumătate de ceas sau mai mult să suporte din politețe aberațiile unchiului său. Costea locuia într-o vilă destul de luxoasă și îl primi foarte bucuros împreună cu mătușa sa.

- O iată-te bărbat în toată puterea cuvântului, deși am spus că tu nu trebuia să emigrezi pentru că aveai un mare viitor ca funcționar la poștă, chiar dacă Adina te-a decepționat și lucrați amândoi la poștă. Îți cereai transferul la un alt oficiu poștal și îți găseai o altă fată...

- Haide lasă-l nu îl mai amări acum cu lucrurile trecute, îl întrerupse Mădălina mătușa sa pe Costea.

- Bine nu voi mai răscoli trecutul dar spune-mi ce faci acolo la Berlin?

- Lucrez la o fabrică de dulciuri, sunt mulțumit de cum îmi merg lucrurile acolo.

- Asta e bine pentru că la noi lucrurile merg din ce în ce mai rău și salariile sunt mici, zise Mădălina.

- Deci doar un simplu salariat, asta e bine pentru început. Dar nu poți rămâne așa trebuie să îți deschizi o afacere, poate de exemplu o agenție prin care să duci oameni la muncă în Germania, vreau să zic ceva prin care să curgă bani și să duci o viață ușoară. De ce să te chinui trudind ca un rob toată viața? Încearcă să pui mâna pe ceva mai bănos în viață nu te mulțumi cu puțin, chiar vrei să fii doar un simplu truditor cu brațele? Aspiră la mai mult învață să țințești mai sus, sau dacă ai ceva

capital poți deschide o afacere aici la noi, eu cu legăturile mele te pot ajuta și așa viața ta se poate schimba pentru tine în mod radical. Nu căuta atât de mult corectitudinea și cinstea, ci calea de a face bani pentru că asta este esența vieții. Doar cei bogați decid și stăpânesc totul, pe când la cei săraci până și înțelepciunea lor este disprețuită, dacă vrei să fii cu adevărat puternic în ziua de astăzi trebuie să ai bani, altfel vei rămâne un sărac nenorocit pe care nu îl va băga nimeni în seamă...

În timp ce Costea își urma pledoaria, Eusebiu îi privea fața și vedea aceleași trăsături deși adâncite în bătrânețe de istețime și viclenie, ba mai rău chipul lui Costea avea imprimat ca o pecete perversitatea morală după care își ghidase întreaga viață. Iar faptul că la bătrânețe perora aceeași filozofie de viață lui Eusebiu i se părea normal. Iar fi părut straniu dacă Costea ar fi vorbit despre noblețe de caracter, atunci ar fi rămas surprins. Plecă de acolo cu sufletul amărât pentru că nu putuse niciodată să se implice în activități prin care să exploateze oamenii numai de dragul banilor.

În toți acei zece ani nu reușise să strângă decât trei mii de euro pe care îi avea pe card. Cum ar fi putut să le spună că avea doar trei mii de euro! În anii cât fusese însurat cheltuisese mult din cauza faptului că întreținuse o fetiță pe care fosta sa soție o avea dintr-o altă căsătorie. Apoi după divorț se mutase din Spania în Germania unde începuse totul din nou și toată acea mutare implică costuri. Iar în Berlin salariile nu erau chiar așa de mari cum oamenii credeau, pentru că Berlinul era un oraș al emigranților socotit cel mai sărac din Germania. Însă în ciuda acelor circumstanțe nefavorabile nu voise să se mute din Berlin în partea de vest a Germaniei care era mai bogată, pentru că îl fascina Berlinul orașul plin de farmecul atâtor oaze naturale formate din râuri, păduri, parcuri naturale cu adevărat minunate. Mai mult de atât, în marele oraș putea să stea singur cu durerea sa interioară, iar când dorea să se desconecteze de tot vacarmul vieții, atunci ieșea în una din minunatele oaze naturale unde simțea cum se reface.

Toată acea lume multiculturală a Berlinului îl atrăgea, îi plăceau acei emigranți veniți din aproape toate colțurile lumii cu dorința de a reuși, de aș făuri un viitor în marea metropolă europeană. Își făcuse și în Berlin câțiva prieteni, ba chiar și la muncă se înțelegea bine cu unii colegi dar nu mai dorea să se mai împrietenească cu nimeni atât de tare pentru aș dezvălui cele mai intime secrete ale sale, după cum făcuse odată în naivitatea tinereții cu Cosmin care îl trădase și îi luase logodnica. Își amintea uneori tot acel episod dramatic și se înfuria pentru că nu înțelegea cum putuseră Adina și Cosmin să îl trădeze.

Odată pe când era într-un cerc de emigranți români în Spania, discuția ajunsese la subiectul trădării în iubire și un om ce părea foarte experimentat spuse: „La capitolul acesta prietenii cei mai buni se despart, iar sentimentele cele mai nobile de prietenie uneori sunt călcate în picioare pentru că

(continuare în pag. 30)

Cristina ROȘU
Stay human and alive

Victime - civili, femei și copii - arestați, dispăruți, uciși prin tortură, în atacuri chimice, cu bombe cluster, cu arme incendiare, cu rachete, în explozii... orașe distruse, morminte distruse, ruine, case abandonate, drumuri blocate, distrugerii uriașe... dezastru...

Căldură sufocantă sau frig, sete, foame, corturi, tabere mizere, somn sub cerul liber, hipotermie, boală, pământ, gunoaie, insecte, șerpi, boală, haos, lacrimi...

Strigăte, țipete, urlete, frică, dureri vechi pe trup și în voce, spaimă, furie, neputință, disperare, fugă, gaze lacrimogene, masacu în piață, crime, agonie, bucăți de corp și sânge, haos, orfani, morți, răniți, lacrimi...

Dor de familie, părinți cu inima frântă, speranțe mari devenite tot mai mici, acord temporar, protest, acord încălcat, furtună, incendiu, răniți, morți, lacrimi...

Fără drepturi, fără medicamente, fără casă, fără spitale, fără minimă igienă, fără toalete, fără școală, fără demnitate, lacrimi...

Toate aceste rămân fixate pe retina - oricât ar fi de afectată de lacrimi - celui care citește cartea despre atrocitățile războiului în lumea contemporană, scrisă de Ileana Todoran, intitulată **Planuri de moarte**, și apărută la editura InforapArt în 2021, prin care i se reconfirmă că viața fiecăruia-i o valoare ("nu sunt numere, fiecare avea o poveste și un vis", "tot ce și-au dorit: libertate și demnitate") și i se oferă o definiție a supraviețuitorului: "spune poveștile altora", chiar și ale celor pieriți.

Este o carte apărută într-o gravă criză a lumii noastre, căci și România este afectată de "mărețe și glorioase realizări", între care autoarea integrează schimbările climatice, seceta, poluarea, drumuri impracticabile, nefinalizate, dar costisitoare, colectarea deficitară a deșeurilor, bătăliile juridice derulate de-a lungul anilor, retrocedările ilegale, defrișările, analfabetismul funcțional, bullyingul, abandonul școlar, sărăcia, violența domestică, inechitățile sociale și financiare, categorii profesionale exagerat favorizate, accesul sporit al privaților din sănătate la fondurile publice, dezastrele ecologice, diminuarea ariilor protejate, agresarea manifestanților și clasarea dosarelor sub influența politicului, drepturi încălcate, abuzuri nepedepsite, acte de cruzime asupra animalelor etc.

Planuri de moarte este o carte pentru oameni sensibili, dar nu este o carte pentru cititori cu boli cardio-

vasculare, căci declanșează o gamă largă de afecte, de la lacrima de mila celor în suferință la nervozitate maximă din neputință. Sunt lucruri arhicunoscute, documentate, dar care continuă să fie trecute cu vederea de cei ce ar trebui să le schimbe, să le soluționeze.

(urmare din pag. 29)

fiecare dorește să își atingă scopul. Natura umană este înfiorătoare când se ajunge la acest capitol și cei mai buni prieteni pot deveni mari dușmani. Iar femeia care credeai că este a ta te poate trăda foarte ușor. În acest punct mulți au fost loviți dur de tot și înșelați în așteptările lor cele mai dragi. Tinerii ar trebui educați cum să reacționeze când primesc în viață astfel de lovituri." Vorbele acelui om îl răscoliră mult și îl determină să se întrebe: „Oare avem ceva atât de misterios și de rău în natura noastră încât nici măcar noi înșine nu suntem conștienți decât atunci când se ivesc anumite momente ce ne provoacă să reacționăm într-un anumit mod ce uneori ne surprinde și pe noi? Asta înseamnă că deținem o natură degenerată grozav și avem nevoie de regenerare morală! Dar de unde poate veni o asemenea schimbare în natura noastră?”

Erau întrebări pe care și le punea căutând un răspuns. Avea impresia de câte ori lua contact cu oamenii că trebuia să fie foarte atent și să nu își deschidă prea mult inima pentru că îl puteau lovi necruțător. De aceea devenise foarte prevăzător pentru că și soția sa îl trădase, deși se purtase bine cu ea îl părăsise brusc și plecase în Italia. Nu știa dacă ea avea acolo pe cineva de fapt nici măcar nu îl mai interesa, pur și simplu acel divorț îi adusese alte răni la cele pe care le avea. Era un lucru straniu pe care nu îl înțelegea într-u totul și anume, de câte ori se apropia de o ființă omenească cu cele mai bune intenții un timp toată acea relație părea minunată și el dădea tot ce avea mai bun în ființa sa ca totul să iasă cât mai bine însă după un timp primea lovituri necruțătoare care îi lăsau răni adânci ce cu greu se cicatrizară.

Așa că atunci când Cristina îi propuse să-i facă cunoștință cu prietena ei, se gândi că era posibil ca totul să înceapă bine și apoi să primească alte lovituri dure. Însă nu dorea să o supere pe cumnata sa și îi spuse că era de acord. La sfârșitul acelei săptămâni urma ca Elena, așa o chema pe cea femeie să vină la ei acasă pentru a cina împreună. Toată acea așteptare îl umplea de neliniște pentru că în adâncul ființei sale în ciuda rănilor sale interioare încă nutrea ideea că ar fi bine să se însoare din nou dacă ar găsi o femeie potrivită pentru el. Așa că aștepta plin de emoție acea duminică în care Elena avea să fie invitata lor.

(Va urma)

FUNDAȚIA CULTURALĂ „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”

CONSILIUL JUDEȚEAN PRAHOVA

INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN PRAHOVA

Romeo și Julieta la Mizil

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE POEZIE ȘI EPIGRAMĂ

ED. A XV-A, 2021-2022

La festival pot participa românii
de pretutindeni

Înscrierile: 30.09.2021-20.12.2021
pe romeosijulietalamizil@gmail.com

Premii în valoare de 4000 de lei
Marele premiu „George Ranetti”

la Poezie este girat de *Literatura de azi*

Elevii au secțiune separată

Coordonatorii proiectului:

Laurențiu Bădicioiu,
Victor Minea și Claudiu Minea

Invitat de onoare:
Acad. Mihai CIMPOI

Prezentatoare
Daniela VLĂDESCU

Parteneri media:

Parteneri și sponsori:

REGULAMENT

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE ȘI EPIGRAMĂ „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”-ED. A XV-a

ÎNSCRIEREA PE E-MAILUL romeosijulietalamizil@gmail.com
sau prin poștă: Oficiul postal 1, CP 16, Mizil, jud. Prahova, cod 105800,
cu mențiunea pe plic: Pentru „Romeo și Julieta la Mizil”, ed. a XV-a

DACĂ PANDEMIA COVID-19 CONTINUĂ, FESTIVITATEA DE PREMIERE POATE AVEA LOC ON-LINE.

La concurs pot participa tinerii români de... ORICE VÂRSTĂ (peste 14 ani) și DE PRETUDINDENII!

SECȚIUNEA ADULȚI*: 1) EPIGRAMĂ-se trimit patru epigrame (nu mai multe!), dintre care una are ca temă impusă Mizilul.

2) POEZIE-se trimit trei poezii (nu mai multe!), iar una va conține elemente de prozodie (rimă, ritm etc.)

SECȚIUNEA ELEVI: Pentru elevi, atât la EPIGRAMĂ cât și la POEZIE sunt aceleași reguli ca la SECȚIUNEA ADULȚI.

ÎNSCRIEREA: 30.09.2021-20.12.2021. PREMIERA: 29.01.2022.

N.B. Premianții se obligă să vină să ridice premiul/să trimită un reprezentant! **PREMII TOTALE: 4000 de lei**

Trofee și medalii vor fi acordate premianților.

Diplome de participare vor fi acordate tuturor concurenților și profesorilor îndrumători (unde este cazul).

Antologia cu textele selectate de juriu va fi editată după premiere și trimisă prin poștă doritorilor.

Materialele vor fi scrise într-un document word atașat la mail-ul trimis împreună cu o poză a participantului. La redactare se va scrie cu TNR, font 11, cu diacritice, fără sublinieri sau intervenții. Cei care nu au internet pot trimite prin poștă la: CP16, Oficiul Poștal Mizil, jud. Prahova, cu mențiunea pe plic Pentru „Romeo și Julieta la Mizil”-XV. Materialele vor avea motto pe plic. În plicul mare va fi un plic închis cu același motto. Atât cei care trimit pe e-mail cât și cei care trimit prin poștă vor menționa: secțiunea la care participă, e-mailul, facebook (dacă e cazul), adresa, numărul de telefon, ocupația. Elevii vor menționa școala unde învață și profesorul îndrumător.

COMPONENȚA JURIULUI:

Secțiunea Epigramă

GEORGE CORBU – președinte al Uniunii Epigramiștilor din România

FLORIN ROTARU– secretar al Uniunii Epigramiștilor din România

MIHAI MORAR – inspector de limba și literatura română

Secțiunea Poezie:

CRISTINA-MARIAN IONESCU – inspector de limba și literatura română

VICTORIA MILESCU – scriitoare, jurnalistă, traducătoare

DUMITRU SĂRGHIE – scriitor, jurnalist

ATENȚIE!

Prin înscrierea la festival sunteți de acord cu păstrarea și folosirea datelor personale. Conform prevederilor GDPR, avem nevoie de consimțământul dumneavoastră pentru a vă păstra datele cu caracter personal înscrise pentru Festivalul internațional de poezie și Epigramă „Romeo și Julieta la Mizil”, ed. a XV-a. Este necesar să păstrăm legătura și vă asigurăm că informațiile sunt securizate și utilizate doar pentru a facilita comunicarea. Înscrierea Dvs. la festival reprezintă și acordul privind prelucrarea datelor cu caracter personal, în scopul menționat anterior.

- Oricineva în scrie un text care n u-i aparține (sau conține părți copiate) va fi descalificat
 - Organizatorii vor descalifica orice concurent a cărui creație are erori gramaticale sau cuvinte/expresii vulgare
 - Oricine va trimite un text/texte cu care a participat la alte concursuri literare va fi descalificat
 - Organizatorii pot descalifica, fără preaviz, concurenții care nu dau dovadă de bun-simț, respect și decență în comunicarea (prin orice mijloace) cu organizatorii, juriul etc.
 - Organizatorii își declină responsabilitatea când u n terț preia textele în vederea folosirii lor ulterioare
- Organizatorii vor putea publica/posta ulterior textele participanților în antologia festivalului, pe site sau în alte materiale conexe festivalului fără a mai cere acordul participanților.**
- Participanții nu pot solicita organizatorilor să nu fie publicați dacă au fost deja selectați.**

Nota finală a concurentului reprezintă media aritmetică a notelor primite de la juriu. Notele vor fi acordate cu două zecimale (0,25; 0,50; 0,75), folosind sfertul de punct, jumătatea de punct și trei sferturi de punct. În caz de egalitate, se apelează la criteriul cea mai mare notă dintre cele trei acordate de juriu. Dacă egalitatea se menține, se apelează la criteriul cea mai mare notă dintre cele rămase. Dacă egalitatea persistă, se acordă a același loc, iar premiul financiar va fi împărțit în mod egal între concurenții aflați la egalitate. **Jurizarea** are loc în perioada 28 decembrie 2021-19 ianuarie 2022. **Clasamentul** va fi postat pe www.romeosijulietalamizil.ro în intervalul 22-25 ianuarie 2022.

După postarea clasamentului nu se mai fac modificări.

Înscrierea în concurs este dovada acceptării regulamentului și asumarea obligativității respectării lui.

Coordonatorii proiectului: Alexandru Laurențiu Bădicioiu, Claudiu-Remus Minea, Victor Mi nea.

*** LA SECȚIUNEA ADULȚI POT PARTICIPA ȘI STUDENȚII.**

Ion CUZUIOC
(Rep. Moldova)

Reîncarnare

E miez de noapte
când sufletul a coborât din ceruri
și s-a oprit deasupra cimitirului de la marginea orașului
într-un întuneric beznă,
doar ochii câinilor vagabonzi mai strălucesc
printre morminte,
un boschetar rătăcit și el prin cimitir
a deschis portița unui cavou cu aspect de vilă,
și-a întins sacul pe o lespede de marmură,
s-a culcat pe el cu mâinile sub cap și a ațipit,
sufletul coborât din ceruri i-a dorit „noapte bună”
ca mai apoi să facă o rotație deasupra cimitirului
oprindu-se lângă mormântul cunoscut,
„am venit să te iau în ceruri trup necăjit,
să nu te mai deplângă lumea cinică,
să nu te mai laude cu vorbe de serviciu,
mai bine o făceau când eram întruchipat în tine,
să nu te hulească pe la spate,
știi că ești singuratic și ți-e frig,
știi c-ai să putrezești și-o să te mănânce viermii,
c-așa-i viața să se mănânce unul pe altul,
știi că ești călcat de boschetari,
cerșetori și câini vagabonzi,
știi că ți se aduc flori ca să fie și ele vândute
ca și sticlele golite după beții tradiționale,
știi că se spun bancuri și se râde cu lacrimi,
se chiuie, se scuipă și se-njură cu poftă,
se cântă și se dansează ca la petreceri,
știi că-nduri și frigul și arșița, vântul și ploaia,
știi că te-ai zgribulit între patru scânduri
și tremuri de frică,
știi că-ți conștientizezi prin mine destinul,
știi că fără mine ești un pierdut, un gol, un nimeni,
și de aia am venit să te iau în ceruri,
să te duc într-o altă lume paralelă
unde se trăiește omenește,
să te salvez de iadul de pe pământ și să te port
în raiul ceresc,
fii pregătit și ia-te în mâini că din clipă în clipă
voi fi în tine
și vom fi din nou împreună, un tot întreg...”
Sufletul a mai făcut o rotație prin cimitir
de parcă s-ar fi păzit de hoți ca să nu-l vadă,
a coborât deasupra mormântului cunoscut,
ca la un moment neașteptat
să se facă lumină la miez de noapte
străpunsă de o voce zguduitoare venită tot de sus
- „Unde te-ai pornit și ce ai de gând să faci
suflet păcătos?
Cum de-ai îndrăznit fără voia mea
să cobori pe pământ?
Cine ți-a permis să încalci legile cerești?

Nu cumva ai de gând să schimbi viața pe pământ
suflet păgân ce ești?
Cine ți-a permis să deranjezi liniștea trupului
pe care l-ai părăsit?
Să nu-ndrăznești să schimbi legile lumești,
să te mulțumești că te-ai înălțat la ceruri
și n-ai rămas lângă trupul tău
să te mistui în singurătate,
să-ți lași trupul să lăncezească-n pământ,
să-l străpungă ploaia, frigul și înghețul,
să putrezească și să-l mănânce viermii,
să se descompună până la scrum,
uită de el de cadavrul rămas
și lasă lumea să i se-nchine și să-l deplângă
dacă nu-nțelege că ce-a fost nu mai este
și să se-mpace cu realitatea de pe pământ,
iar ție suflet rătăcit îți voi lua memoria
și te voi încarna într-un vierme
să-ți mănânci propriul leș
până te vor mânca și pe tine,
c-așa-s legile universului
pe care nimeni nu le poate ocoli...”
Întunericul a înghițit lumina,
liniștea a potolit glasul din ceruri,
sufletul s-a pierdut în neant,
un vierme își face loc în țărână...

Imaginații

Obosit cum era a adormit buștean,
însă asta nu l-a împiedicat să-și vadă secretara
cum îl servește cu o cafea,
cum femeia de serviciu îi schimbă florile
din vaza de cristal,
cum adjunctul său îi spune-n față
că este cel mai bun șef,
că este de neînlocuit
și nu-și poate imagina viața fără el,
cum contabilă șefă îl bucură
cu noi transferuri bancare,
cum subalternii stau încovoiați în fața lui,
cum personalul de pază îi dă binețe
și-i urează sănătate,
un zâmbet plăcut i-a adus aminte și de șefii lui
cu care merge la saună ca să-i laude meritele sale,
nici guvernării n-au fost dați uitării,
căci și ei au contribuit și la avansarea lui
și la decorările respective,
ce-i drept cum i s-au dat toate acestea doar el știe,
plăcut e să vezi cum și soția
se bucură de shopping-ul făcut,
de odihna la mare și la munte,
de invitațiile la recepții oficiale,
de petrecerile corporative,
cât e de plăcut să le vezi pe toate acestea,
dar mașina staționează și șoferul îi deschide ușa
ca să-i ureze sănătate și odihnă binemeritată
...a fost ultima lui zi de lucru

Elisabeta FURTUNĂ

Dansul cailor

Cai albi, cai de zăpadă
dansează pe țarm.
Cântecul mării
îi cheamă în larg,
dar alăuta domniței
îi ține sub vrajă.
E dansul iubirii!
Când nopțile dorm
cu inima învelită
în sunet de coarde,
cai de pământ, de apă
și foc, năluci ale dorului,
amăgesc în magice dansuri
fuioarele veșniciei!

Dresoarea

Fetița cânta, țarcul era
din sârmă cu ghimpi,
câinii cu colți de granit
dansau împietriți
sub ornicul luminii
de seară, cântecul ei
topea sârmă și ghimpi,
descânta câinii de piatră,
legăna oameni de fum
alături de câinii treziți,
iar timpului îi strâmba
limbile ornicului
pe mai mult ca perfect.
Fetița dresoare putea!
Aș deștepta un alt vânt,
dar nu pot, nici nu vreau
răpită de frumusețea
unei clipe de asfințit!
Un gând rotund odihnește
clipa care se vrea veșnicie
în inima care-a visat!
Cu blândețe prind mâna
fetiței care se credea
dresoare de vise-ntr-un țarc.

Cioburi

Mă sfărâmam de tine
cu toate gândurile
pe care nu le auzeai.
Țândări de suflet, cândva

strâns lângă tine,
cădeau în țipete stinse
din ce fusese odată
veșmântul de tihnă
preschimbându-se
în cioburi de-oglinzi
cu chipul durerii
răsfărânte în ele.

Înnoiri

Cerul a stat greu
toată iarna pe case.
Ferestrele, rânite
de albe păsări
căzute de sus,
au plâns tulburându-și
lumina și-au obosit.
Azi însă, deodată
zvâcnind în înalt
adevăratele păsări
au ridicat cerul,
l-au înșorit cu aur
și-au coborât în mlădițe
parfum de pădure.

Rugă mută

Toate gândurile
mi se spărgeau de tine
așa cum se sparg
lacrimi de cer
în geamuri de case!
Atunci mutește
cu durere ți-am spus:
când luna sărută
câmpul cu sânziene,
nu slobozi săgeata
într-un vis răscolitor
și amar, să nu vezi
izvorul pelinului.

Oglinzi

De-o vreme, dimineața, în fiecă zi
îmi despletesc sufletul în câte-o oglindă.
Când sufletul își despletește sufletul,
un înger coboară-n oglindă
și-mi seamănă-n palme
vorbele mamei să le cresc răsad.
În altă oglindă, duh de lumină,
tata mi-alungă spaime cu pietre din drum.
În asta copilăria stă atârnată
în cireșul din livada unor bunici,
aici tinerețea se descheie la bluză...,
în asta e somnul copiilor mei,
dincoace nepoții rîd soarelui
și, uite, în asta șterg cu gândul zilele
în care am plâns, că sunt mare.
Azi în oglindă am văzut însă toamna,
stă așezată viclean lângă umărul meu.
Sufletul îmi despletește sufletul în oglindă!

Theodora Cristina JIRLĂIANU

Pulsul artistului

Într-o zi, pășind mai încet în profan,
Am decis să iau pulsul artistului din mine.
O întrebare anume mă copleșea -
Câte impresii noi mai formează pe minut..?

M-am oprit o clipă în mijlocul celor obișnuite,
Blocuri, mașini, străzi, arbori, cer și oameni...
M-am uitat împrejur cu teamă –
Devin un înger de piatră... sau așa ceva?

Și de-aș fi căutat în jur răspuns la neputința-mi,
Capetele ar fi schițat dezaprobator,
Inimile ar fi spus că nu-mi pot înțelege durerea,
M-aș fi simțit mai singură-n universul strâmt.

Obrajii reci îmi erau umezi dar nu știam
Dacă sunt lacrimile mele ori picuri de ploaie.
A trebuit să mă uit în sus și să întind mâna,
Cerșind de la natură răspuns de-o palpitare...

Ca lui Helen Keller mi s-a deslușit atunci taina;
Trupul, închis într-un loc și timp, amortește-n simțire,
Sufletul, făcând aceleași lucruri zi de zi, moare,
Pulsul artistului așa-ncetează.

Lebăda de gheață

Dimineață-a coborât din povești un basm rece,
Natura a pictat și gheață peste plante și copaci.
Mergând mai anevoie, ochiul magic l-am scos,
Să văd minunile, frumosul să-l gădesc!

Păienjenisuri neterminate m-au încurcat în timp,
Mundanul tufiș nu –mi promitea prea mult...
Căutam forme și culori de personaj ales,
Pân-a nu le topi soarele tomonic de prânz.

Și-am căutat pân-am strigat "Evrika!" precum grecii,
Când mi s-a revelat pe frunzulițe-o formă translucidă,
Ca de lebădă, mai-mai să cadă și să se spargă,
Pe caldarâmul înghețat, frumusețea.

Un pic făr-de cioc, puțin cam șuie, cum e ea,
În trupul ei de gheață m-oglindeam și mă miram;
Ce șansă-absurdă e să ne întâlnim...?
Ce șansă-absurdă-i această formă a apei...?

S-o ating cu degetul, n-am îndrăznit, căci se topea...
S-o ating cu ochiul magic, va fi eternă ea...

Croncanul sau Pasărea tristă

Tristețea nu-i doar a oamenilor, ci-i peste tot,
Privind pe geam în timp ce trenul mergea,
Am văzut-o la alții capabili ca noi, sub pod.
În mijlocul râului ce-l trecea era o piatră,
Asemenea unui mini-pisc, și pe ea ședea
Un croncan, cu capul în jos, uitându-se în apă.
Mi se părea trist și curios, cu multe întrebări
Și toate începeau cu "De ce?..."
De ce apa nu-i mai ajunge la gheare ca altă dată,
Când râul vuia mai tare pe vreme de ploaie?...
De ce nu mai sunt pești ca mai demult,
Când nu trebuia să plece de-acasă?...
Și se tot uita trist în jos, dar cum apa nu are glas,
Cine să-i răspundă la întrebare?...

Frunza rebelă

Cunoscând doar soarele, ploaia și vântul, se temea
De ziua în care va atinge pământul și se ruga
Etiolarea să-i vină mai încet ca omizile lacome,
Lacomă de timp era și ea.
Când îi mai cădea câte-o surată-n vânt
Dusă departe jos, pe mașini ori asfalt,
Ea, frunza, se înfricoșă și se ruga.
De ar fi avut brațe, s-ar fi ținut mai tare de ram!...
Așa de tare l-ar fi strâns în zilele noroase!...
Așa de tare l-ar fi strâns când i-era frică de vânt!...
Lumea noroaielor, ea nu o dorea...
Ramul de sus devenind tot mai gol, se înfricoșă,
Mai lesne vântul bătea prin el și o mișca
Însă lupta contra firii de mult era pierdută
Venele copacului erau ultima-i redută!
Și totuși, chiar ultima, când ele s-au stins,
Când vântu-o legăna spre lumea de jos,
Frunza rebelă soarta n-accepta.

Victor BAUMANN

O legendă ca prolog

Localitatea nord-dobrogeană Niculițel este una dintre cele mai mari și mai populate așezări rurale din zonă. Ocupă un defileu larg deschis spre bălțile Dunării, la poalele unor dealuri cândva complet împădurite care o îmbrățișează din trei părți: dealul Piatra Roșie - la răsărit, dealul Țugilea - la apus, iar la sud dealul Mare. În epoca romană, așezarea acoperea doar partea centrală a Niculițelului, fiind înconjurată de numeroase ferme rurale, iar în epoca medievală... dar, să urmărim povestea!

Trebuie să încep prin a spune cititorului că, pe vremea când făceam cercetări arheologice în zona comunei Niculițel, am stat un timp la țața Ileana, o rudă de-a soției. Casa acesteia se afla în apropierea unei biserițe vechi unde se făceaupe atunci lucrări de restaurare. De la câțiva dintre oamenii din sat, lucrători de-ai mei, am aflat despre biserița Sf. Athanasie și legenda Niculițelului. Așa că, seara, în tinda casei, am ațâțat-o pe bătrână, știind că-i place să povestească.

Țața Ileana, verișoară primară cu Mamaia, bunica soției mele, descindea dintr-un neam vechi de gospodari, cunoscut în tot Niculițelul. Bunicul său fusese primar, după unirea Dobrogei cu Țara, iar tatăl, tâmplar de meserie, a împodobit noua biserică a satului, „Sf. Paraschiva”, cu strane din lemn.

Dar nu a avut noroc în căsnicie biata femeie, poate și din cauza faptului că nu putea să facă copii. În tinerețe i-a murit bărbatul, Paraschiță, pe care îl iubise din copilărie, ca pe nimeni altul, și s-a apucat de băut. S-a recăsătorit cu un tânăr, venit cu familia la Niculițel să-și trateze soția de plămâni, înainte de ultimul război, când localitatea încă era renumită pentru aerul său binefăcător, datorat pădurilor și podgoriilor din preajma localității. Țața Ileana fusese bucuroasă să-i găzduiască, îi plăcea să aibă cu cine să vorbească, căci avea darul povestitului. Așa se face că, după moartea soției, bărbatul, rămas singur, cu un copil mic de crescut, atașat deja de femeia care îi găzduise, i-a propus acesteia să ia locul mamei și s-au căsătorit. Din păcate, țața Ileana nu și-a găsit fericirea nici în acest mariaj, și paharul a continuat să-i fie „prieten bun”

- Se spune că, începu bătrâna să povestească, pe vremea când turcii stăpâneau ținuturile dobrogene, locurile acestea, ale Niculițelului nostru, erau acoperite de păduri, cu pajiști mari unde pășteau numeroase turme de oi. Cei mai mulți oieri erau români din principate care, toamna târziu, treceau Dunărea la iernat. Unii dintre ei, mai ales mocanii ardeleni, se obișnuiseră să rămână, mai tot anul în ținuturile nord-dobrogeene pline de pajiști umede, datorită ploilor abundente și a nume-

roaselor bălți printre meandrele bătrânului fluviu, dar și a unui regim special care-i avantaja în lumea otomană. Turcii se bucurau de prezența oierilor și întrețineau relații bune cu ei, fiind interesați să trimită la Stambul cât mai multă carne proaspătă de miel și de berbec, foarte apreciată de musulmani. Aici, în ținuturile acestea, oierii se strânseseră într-o obște condusă de staroști, câte unul din zonele de unde veniseră. Unul dintre aceștia, pe numele său Niculai (Culai sau Niculiță), după cum îl strigau păstorii, își ținea turmele la pășunat în luminișurile dinspre dealurile sudice ale așezării noastre de azi, străpunse de un firicel de apă care se învolbura după ploile mari, nelipsite la sfârșitul primăverii.

După o astfel de ploaie, Niculiță, aflat pe un bot de deal de unde își controla turma, a observat că obiectul de care își agățase traista era din metal lucrat. Nu i-a fost greu să scoată din toiag șișul ascuțit și să înlătore pământul din jurul obiectului metallic. Și, mare i-a fost uimirea, când s-a trezit în fața Sfintei Cruci, apărută din pământ. A făcut strigare, prin fecioru-su Trif, către păstorii din apropiere, iar aceștia către întreaga obște a oierilor din cazaua Isaccei. S-au strâns seara la foc de tabără pe malul Dunării, iar Niculiță le-a făcut cunoscută minunea dumnezeiască din pădure. A doua zi dimineața, toți erau prezenți în locul cu pricina și, căzuți în genuchi, se închinau Domnului. Au hotărât să scoată Sfânta Cruce, ca să ridice pe acel loc un monument creștin. Câțiva, care aveau la ei custura, brișca și nelipsitul șiș, au săpat pe lângă cruce, dar au văzut că aceasta se sprijinea pe un suport acoperit cu olan.

-Așa a început, dragă nepoate, o întreagă aventură!

Bătrâna se opri să-și tragă sufletul și să-și dreagă glasul, cu păhărelul de rachiu din prăștină de struguri, tescovină, cum i se spune de obicei, de pe policoară, pe care apoi îl umplu din nou.

- În sara ceea, la foc de tabără, reluă povestea țața Ileana, oierii au hotărât să caute oameni dispuși să sape în jurul crucii. Oierii nu erau oameni săraci și au plătit lucrători cu suficienți arginți. Într-o lună de zile aceștia au scos la lumină o mândreață de biserică!

Știrea despre minunea de la poalele Dealului Mare, deal pe care se mai vedeau încă urmele unei vechi așezări, s-a răspândit repede în tot ținutul dintre Dunăre și dealurile împădurite și, în câteva zile, pajiștea lui Niculaiță se umpluse de oameni.

Veniseră și slujbași ai autorităților otomane de la Isaccea, unde se afla sediul cazalei, căci pădurea aparținea statului. Au văzut biserica ghiaurilor, apărută ca printr-un miracol din pământ, s-au înfricoșat și n-au intervenit, nu i-au oprit pe creștinii care veneau să vadă miracolul. S-au retras, dând voie acestora să facă ce vor dori, căci politica conciliantă a mărețului legiuitor, sultanul Suleiman, era cunoscută în întregul Imperiu și vai de cei care nu-i dădeau ascultare!

Toate erau bune și toți sărbătoreau minunea

(continuare în pag. 109)

dumnezeiască, dar se ivise o mare problemă! Nu se putea intra în interiorul bisericii. Intrarea fusese zidită și tencuită, încât nici nu se mai observa locul unde se aflase. Nedorind să aducă stricăciuni zidurilor bisericii, oamenii lui Niculiță au apelat la preoții ortodocși din întregul ținut de la Gurile Dunării. Așa se face că a sosit și mitropolitul grec din raiaua Brăilei care, în fața soborului de preoți a declarat că în această minune a lui Dumnezeu, numai cu ajutorul și prin voința acestuia se va putea intra în lăuntru său. Au început slujbele și s-au înălțat rugăciuni, fiind prăznuiți la rând toți sfinții cunoscuți în cărțile sfinte. Pe la începutul lunii iulie, când era prăznuit Sfântul Cuvios Athanasie Atonitul, s-a cutremurat pământul, prăbușindu-se o porțiune din zidul lateral al bisericii pe unde a țâșnit în sus, cu vuiet mare, un nor gros și negru ce s-a încolăcit șerpește de turla bisericii. Îndreptându-se apoi vijelios spre soare-răsare, a lovit cu putere dealul pietros care-i stătea în cale și a dispărut în măruntaiele acestuia. Încremenți de frică, abia a doua zi pe la prânz oamenii au îndrăznit să ajungă în locul cu pricina. Și, mare le-a fost uimirea, când au văzut un alt miracol! Din stânca arsă de lovitură curgea un izvor limpede ca lacrimile sătenilor și păstorilor care nu mai conțineau să aducă slavă Domnului Dumnezeu. În acel moment oamenii s-au gândit că Domnul a creat izvorul prin jertfa unui zmeu și, ca atare, l-au numit „Izvorul Zmeului”. Mai târziu, fântâna de alături a căpătat numele de „Fântâna Zmeului”. Oamenii au îndrăznit să se folosească de apa izvorului abia după sfințirea lui, când a fost târnosită și biserica cu hramul Sfântului Cuvios Athanasie Atonitul, de ziua căruia Casa Domnului s-a deschis credincioșilor. Asta este povestea pe care am auzit-o, nepoate, de la bunica mea, poveste pe care niculițenii o transmit prin copii, din generație în generație. Dar tu, băiete, care te ocupi cu „dezgropatul morților”, ai putea să cercetezi prin cărțile tale și să vezi cât adevăr ascunde povestea! Căci, pesemne, asta e menirea ta! Făcând aluzie la îndeletnicirea mea de arheolog, bătrâna îmi dovedea că a înțeles interesul pe care îl arătasem acestei legende. Și, ca să-mi arate că a terminat de povestit, se ridică de pe scăunelul pe care șezuse o bună bucată de vreme, îndreptându-și șalele, până-i trosniră oasele. Cu figura crispată de durere, se îndreptă spre bucătărie, de unde reveni, după puțin timp, cu un clondir plin ochi cu celebrul său vin rubiniu, pe care-l turnă în pahare, răspândind în întreaga încăpere damful licorii. Au trecut de atunci ani buni, bătrâna a murit demult și nici eu nu mai sunt tânărul de altădată, dar vorbele țatei Ileana mi-au rămas întipărite în memorie, făcându-mă să tresar de câte ori mă aflu lângă bisericuța Sf. Athanasie din Niculițel, singurul monument creștin medieval păstrat până în zilele noastre pe pământul Dobrogei.

Cinstind memoria timpurilor revoluate din istoria zbuciumată a acestui pământ ce a știut să păstreze astfel de monumente, am încercat să pătrund în miezul acestei legende, pentru a-i găsi „sâmburele de adevăr”, apelând la informații științifice care să-mi permită să apropiez povestea de realitatea istorică.

Și, ca să reiau povestea, voi începe prin a spune că legenda nu poate fi despărțită de istoria Niculițelului, localitate menționată cu acest toponim în documente

abia în secolul al XVII-lea. În schimb, bisericuța Sfântul Atanasie, descoperită în pădure, era un miracol chiar și pentru străinii ce călătoreau prin Imperiul Otoman, fiind menționată încă din sec. al XVI-lea de Georgi Dousae. În memoriile sale de călătorie, acesta numește locul, unde în secolul următor va fi localizată așezarea de la Niculițel, cu numele Monaster, adică Mănăstirea. Lucrările de restaurare din interiorul bisericii au scos la iveală, în 1975, sub pardoseală, mai multe morminte de înhumație, iar cu ocazia repictării interiorului, după 1990, au apărut fragmente de frescă din secolul al XVI-lea, pictate în stil bizantin.

Se poate spune că așezarea medievală de la Niculițel s-a datorat bisericeții! Dar unde se aflau cei care au ridicat edificiul? Valorile de pământ care înconjoară larg întreaga zonă, au epicentrul pe Dealul Mare. Acolo, cercetările arheologice menționează o locuire medievală timpurie.

Puse cap-la-cap, aceste informații m-au îndrumat spre alte ipoteze.

Nu se cunosc documente din secolele XIV-XV care să amintească expediții musulmane de distrugere a lăcașurilor creștine din Dobrogea! E la fel de dificil să acceptăm acțiunea de dezgropare a edificiului, căci e puțin probabil ca edificiul să fi fost îngropat, total sau parțial. Pare mai plauzibilă ipoteza conform căreia o comunitate creștină în curs de formare în sec. al XVI-lea pe plaiurile niculițene, a simțit nevoia unui lăcaș de închinăciune și de reculegere. Nou-veniții au găsit în inima pădurii o biserică părăsită și ruinată, au refăcut-o, i-au pictat interiorul și au sfințit-o de Sfântul Atanasie. Cred că este o ipoteză mai apropiată de adevărul istoric. Dar, plăcerea mea de a rescrie legenda printr-un roman de ficțiune istorică, a fost la fel de mare ca și în cazul reconstituirilor istorice pe care le făcusem, pe baza descoperirilor arheologice.

Și, iată, o istorie a vremurilor de legendă! În toamna aceluia an binecuvântat de Dumnezeu, starostele Niculiță își făcu drum până la mănăstirea Curtea de Argeș de unde s-a întors cu doi călugări zugravi și cu tot calabalâcul trebuincios picturii. Aceștia s-au minunat la vederea lăcașului creștin din mijlocul pădurii, iar cel mai în vârstă, fratele Zenovie, a grăit către Niculiță:

- Jupâne! Biserica aceasta este la fel de veche ca biserica Sân Nicoară de la Curtea de Argeș, încât aş putea spune că amândouă au fost ridicate de aceeași constructori.

- Dar, oare când o fost plămădită biserica argeșeană?

- Păi, cam cu două sute de ani în urmă, Jupâne, pe vremea primului Basarab, după ce acesta și-a așezat la Argeș capitala Țării Românești.

- No, binie! Așe, care-va-să zică! N-a mai în-trebat nimic păstorul, dar a căzut pe gânduri.

Cei doi zugravi n-au apucat decât să curețe pereții, căci i-au ajuns din urmă ploile și frigul.

Starostele Niculiță, mocan de prin părțile Făgărașului, se așezase cu timpul în aceste locuri unde se simțea ca acasă. În gospodăria sa, Niculiță

(continuare în pag. 110)

i-a găzduit și pe călugări, iar aceștia erau mulțumiți și făceau slujbe în fața bisericii. La început oierii, apoi și localnicii, din ce în ce mai mulți, veneau la închinăciune. În primăvară, când se îndreptă vremea, reîncepură lucrul în biserică. Dar treaba era încetinită de umezeala din interior. Au fost nevoiți să folosească ceaune mari cu jăratec pentru încălzit și bulgări de var care absorbau apa din pereții umezi. Abia în toamnă s-au uscat, dar era prea târziu să se apuce de pictură. Au cerut învoire starostelui de a pleca la Curtea de Argeș, pentru a însoți norodul mănăstiresc în sfintele sărbători de iarnă ale creștinilor. S-au întors în primăvară, au lucrat cu sânge, și au gătat de pictat pe la mijlocul lunii iunie.

Pe 5 iulie, de sărbătoarea Sfântului Cuvios Athanasie Atonitul, în prezența unei mari mulțimi de credincioși, biserica era pregătită pentru a fi târnosită. Slujba de sfințire a bisericii a fost făcută de un sobor de preoți în frunte cu ÎPS Nikiforos, mitropolitul Proilaviei, venit de la Brăila.

Biserica „Sfântul Athanasie” din Niculișel după lucrările de restaurare din anii 1975-1977

(din romanul *VREMURI DE LEGENDĂ*, editura PIM, 2021)

Nicolae MĂTCAȘ

CATRENE CORALIGENE

Gură spartă

Mulți trecură și mulți vrură
Ca să-i deie lovitura.
N-ai cu ce-i închide gura:
Are-o gură cât o șură.

Păzea!

Flux verbal - nu i-l deochi-i,
Ironia lui, sulfura.
Mai curând ți-a-nchis el ochii,
Decât tu lui, frate, gura.

Vinul sare, limba moare

Fierbe mustul în pahare,
Veseli toți la masa mare,
Dar de-atâta băutură
Li se-neacă limba-n gură.

La examenul de matematici

Curbe, drepte și patrate,
Radical și integral,
Mergeau toate ca pe roate,
Dar s-a înecat la mal.

Pe muchie de... brici

El - un șfichi, ea - o scânteie.
Când pornește-n arcuri spuma,
Nu mai știe cum s-o deie,
Căci se cam îngroașă gluma.

Orbit de albul herminei

Coala albă-i o hermină.
Înțelesu-i-am hâtria:
Ca să poată s-o rețină,
Prinde-a înngri hârtia.

Nu ține la supărare

Dragu-mi-i bădița tare
Că nu-i rău la supărare:
La o scuză, minima,
I se-ntoarce inima.

Face dintr-însul ce vrea

Întrucât îi e dator,
Nici nu stă să prégete,
Nu că-l ia peste picior,
L-învârte pe degete.

Na-na-na, că-ncetinește

Moșu-nvârte-o fată-n joc.
Ea: - Mai ai cărbuni pe foc?
Fetei, el, cu viclesug:
- Că doar nu am tras la jug!

A pășit ca Irimia

Un biban trăia în lac.
Lacul îi părea strămtuț.
I-a venit pofta de hac:
A sărit din lac în puț.

*Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
La fetițe și băieți.*

*Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii, negreșit,
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit.*

*Moș Crăciun cu plete dalbe
Încotro vrei s-o apuci
Ți-aș cânta Florile dalbe
De la noi să nu te duci!*

Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Bucuria fulgilor de nea, ca și amintirea copilăriei, ne poartă pe aripi de vis spre o lume plină de jucării și lumină. Moș Crăciun s-a născut demult, acum multe sute de ani, nici nu mai vrem să știm când și unde anume. Dar, ca o magie, apare în fiecare an în clinchetul suav al zurgălăilor.

În seara de Ajun cadourile de sub brădulețul împodobit și zăpada proaspăt așternută ne descrețesc frunțile. Cei mici se bucură de Lumina care coboară din cer. Crăciunul este o Sărbătoare a Vieții pe pământ.

Numele lui Moș Crăciun în alte țări

- Afganistan: **Baba Chaghaloo**
- Africa de Sud: **Vader Kersfees**
- Albania: **Babadimri'**
- Armenia: **Gaghant Baba**
- Austria: **Christkindl**
- Brazilia: **Papai Noel**
- Bulgaria: **Diado Coleda**
- Canada: **Santa Claus**
- Chile: **Viejo Pascuero**
- China: **Shengdan Laoren**
- Croatia: **Bozicnjak**
- Danemarca: **Julemand**
- Egipt: **Papa Noël**
- Estonia: **Jouluvana**
- Finlanda: **Joulupukki**
- Franta: **Père Noël**
- Germania: **Weihnachtsmann**
- Grecia: **Aghios Vassilis** (pune darurile sub brad în noaptea de 31 decembrie)
- Hawaii: **Kanakaloka**
- Hong Kong: **Sing dan lo ian**
- Iran: **Baba Noel**
- Irlanda: **Daidí na Nollaig**
- Italia: **Babbo Natale**
- Japonia: **Hoteiosho**
- Letonia: **Ziemassve'tku veci'tis**
- Lituania: **Kaledu Senelis**
- Malta: **San Niklaw**
- Marea Britanie: **Father Christmas**
- Maroc: **Black Peter**
- Norvegia: **Julenissen**
- Olanda: **De Kerstman**
- Polonia: **Swiety Mikolaj**
- Portugalia: **Pai Natal**
- Rusia: **Ded Moroz**
- Serbia: **Deda Mraz**
- Slovenia: **Bozicek**
- Spania: **Papá Noel**
- Statele Unite: **Santa Claus** (zboara pe cer intr-o sanie trasa de opt reni), iar pe doamna Craciun o cheama **Jessica Mary Claus**
- Suedia: **Jultomten**
- Turcia: **Noel Baba**
- Ungaria: **Mikulás**
- Uruguay: **Papá Noel**

Din cer senin

*Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând
Păstori cu har, pe culmi apar,
Albi miei în dar ducând.*

*O stea din zări, veghind cărări,
Spre depărtări arzând
Conduce magi, cu daruri dragi,
În albi desagi ducând.*

*Și-un prunc plăpând, cu chipul blând,
Stă surâzând, tăcând
Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând.*

Semnificațiile și simbolurile ornamentelor pomului de Crăciun

Ne-am obișnuit ca în fiecare an să ne împodobim bradul de Crăciun cu tot felul de ornamente care mai de care mai haioase și mai scilpitoare. Crăciunul este sărbătoarea cadourilor, a păcii și a liniștii sufletești. Fiecare dintre noi are un stil personal de a-și orna pomul de Crăciun, dar nu toți cunoaștem semnificațiile și simbolurile ornamentelor de Crăciun. Beculețe colorate, betea, confetii, bomboane, nuci, instalații luminoase (mai nou și muzicale), lumânările atârna pe ramuri, dând un sentiment de bucurie și împlinire. Pe lângă aceste decorațiuni există unele ale căror simboluri ne fac să acordăm o mai mare importanță decorării casei și bradului de Crăciun.

Vestita *coroniță* de Crăciun, ornament originar din Europa, agățată pe ușile caselor, simbolizează să-nătate și noroc. Forma circulară simbolizează natura veșnică a dragostei care nu piere niciodată. Ea poate fi ornată cu fundițe, globulețe sau conuri de brad vopsite în argintiu sau auriu.

Vârfurile bradului de Crăciun în formă de stea simbolizează noroc și realizarea tuturor visurilor. *Steaua* are o semnificație religioasă, amintind de cea care a apărut pe cer la nașterea lui Isus.

Vâscul este planta cu cea mai veche tradiție în sărbătoarea iernii. Ea este folosită în ornarea casei având puteri tămăduitoare. La unele popoare simbolizează pace și armonie. Sărutul sub vasc aduce armonie și înțelegere și face puternică iubirea din cuplu.

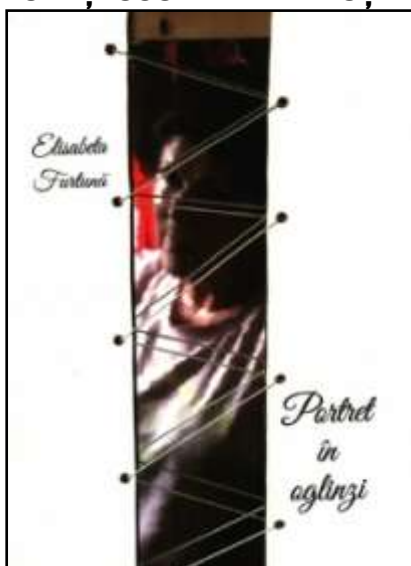
Pagini realizate de **Elena-Liliana FLUTURE**

La mulți ani, 2022!

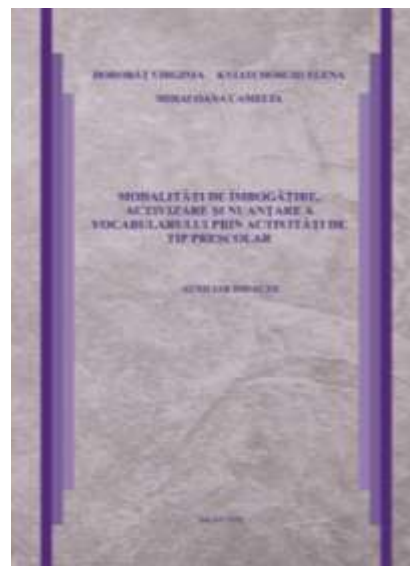
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Elisabeta Furtună – Poeme în trei stihuri
Editura Scriitorilor, 2018

Elisabeta Furtună – Portret în oglinzi
Editura Scriitorilor, 2020

Dorobăț Virginia & Co – Metode de îmbogățire, activizare și nuanțare..., Ed. InfoRapArt, 2020

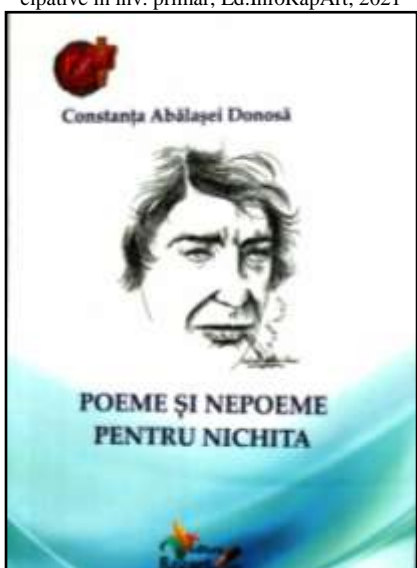
Bobeică Andra-Maria – Metode activ-participative în inv. primar, Ed. InfoRapArt, 2021

Marian Drumur – Orfice la persoana întâi
Ed. Eikon, 2021

Elisabeta Furtună – Recurs la trecut
Editura Sf. Ierarh Nicolae, 2017

Constanța Abălașei-Donoșă – Poeme și nepoeme pentru Nichita, Editura Rocart, 2021

Domnița Cărcu – O clipă în amonte cu universul
Editura InfoRapArt, 2020

Dorobăț Virginia & Co – Metodologia cercetării. Coordonatele cercetării..., Ed. InfoRapArt, 2020

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro